

Täysistunto

Torstai 18.10.2018 klo 16.00—19.11

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.11.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (16.00—17.59) ja toinen varapuhemies Tuula Haatainen (17.59—19.11).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Petteri Orpo
kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen
asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen
työministeri Jari Lindström
liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner
sisäministeri Kai Mykkänen
sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho
oikeusministeri Antti Häkkänen
perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen

Puhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksiä paikalla oleville ministereille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Kuten aikaisemminkin kerroilla, painopiste on opposition kysymyksissä ja myöskin ajankohtaisissa aiheissa, ja pyritään myöskin vähän vaihtelevaan näitä aiheita eri kyselytunneilla.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys asunnottomuuden torjunnasta (Pia Viitanen sd)

Suullinen kysymys SKT 161/2018 vp

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäisen kysymyksen esittää sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.02 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Me vietimme viime yönä Asunnottomien yötä. Vetää kovin nöyräksi ajatella, että tänä päivänä kaikilla ihmisillä ei ole kattoa päänsä päällä. Tänäkin päivänä moni ihminen viettää monia öitä, kaikki elämänsä yöt, siellä leirinuotiolla metsässä. Syitä voi olla monia — elämän mutkia matkassa. Oli syy mikä tahansa, apua tarvitaan.

Suomessa asunnottomuus on ollut pitkään laskussa pitkän yhteistyön tuloksena, mutta vielä viime vuonna Suomessa oli 7 112 asunnottomaa, joten työtä riittää. Arvoisa ministeri, kysyn teiltä: Inhimillisesti yksikin asunnottom on liikaa. Onko hallitus valmis vielä tällä kaudella, tänä syksynä, tässä budjetissa tekemään lisätoimia, jotta tilanne saataisiin paremmaksi?

16.03 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys asunnottomuudesta on kipeä kysymys Suomessa, ja aivan niin kuin kysyjä hyvin totesi, meillä hallitus toisensa jälkeen on tehnyt tässä pitkäjänteistä työtä jo pitkään. Oikeastaan avainasia oli, kun otettiin aikoinaan käyttöön tällainen asunto ensin -toimintamalli, missä ei aseteta ihmiselle ennakkoehdotuksia, että saa asunnon, vaan asunto ensin ja sen jälkeen sitten niitä mahdollisia muita sosiaalitoimen tukipalveluita mukaan. No, mitä uutta aivan viime vuosina on tullut? Esimerkiksi tämmöinen asuntoneuvonta on tuottanut hyviä tuloksia. Sillä on pystytty estämään itse asiassa useampia tuhansia häättöjä nyt kuluvan vuoden ja viime vuoden aikana.

Ensi vuoden budjettiin liittyvään kysymykseen: hallitus asetti kehysriihessä tavoitteen asunnottomuuden puolittamisesta, ja siihen varattiin jo ensi vuodelle 5 miljoonan euron lisäraha nimenomaan kohdentaen asuntojen hankintaan itsenäiseen asumiseen jo pystyville asunnottomille ikään kuin tämmöistä välivuokrausta käyttäen.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.04 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tehty paljon toimia, ja hyvä niin. Mutta siitä huolimatta me olemme sellaisessa tilanteessa, että tänä päivänä esimerkiksi nuorten asunnottomien määrä on kääntynyt kasvuun. Samoin asumisen kustannukset ovat edelleen nousussa.

Puhemies! Eduskunnan tarkastusvaliokunta käsitteli asunnottomuutta ja asuntokysymyksiä mietinnössään viikko takaperin. Yhdeksi isoksi pääongelmaksi nimettiin se, että kerta kaikkiaan meillä on kohtuuhintaisia koteja aivan liian vähän ja asuminen on aivan liian kallista esimerkiksi Helsingissä, Tampereella, monissa kasvukeskuksissa. Moni pienituloinen joutuu toteamaan siellä Tampereen Tammelantorilla, että rahapussiin jää entistä isompi lovi asumiskustannusten jälkeen.

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

Yksi yksinkertainen ratkaisu niin asunnottomuuden torjuntaan kuin asumisen kalleuteen on se, että meillä on kylliksi kohtuuhintaisia koteja. Niinpä kysyn, ministeri, vielä uudestaan: kun tilanne on tämä, voisiko kuitenkin ajatella, että nyt tehtäisiin isoja toimia ja nopeita ratkaisuja ja vielä tänä syksynä, tällä vaalikaudella, tässä budjetissa lisättäisiin toimia, esimerkiksi parannettaisiin asumisrakentamisen tukia? [Eduskunnasta: Teidän piti hoitaa se viime kaudella jo!]

16.05 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleen hyviä, ajankohtaisia kysymyksiä. Vaikka Suomessa on pystytty asunnottomuuden määrää kokonaisuutena tiputtamaan ja saamaan apua nimenomaan siihen kovaan ytimeen eli erityisesti pitkäaikaisasunnottomuuteen, niin siitä huolimatta, vaikka asuntoja järjestyy tuhansia niille, joilla sitä ei ole, toisessa päässä on koko ajan se riski, että tulee uusia asunnottomia, erityisesti nuoria, jotka esimerkiksi opiskelupaikalle lähtiessään eivät välttämättä sitä asuntoa löydäkään vaan ovat sitten kaverien ja tuttavien nurkissa tiukan paikan tullen.

Hallitus jakaa tuon ajatuksen siitä, että lisätään tuotantoa. Itse asiassa kauden kärkitavoitteita on asuntorakentamisen lisääminen, missä on onnistuttu hyvin, ja myös tämä kohtuuhintaisen tuotannon määrä, mitä on onnistuttu tällä vaalikaudella nostamaan muutamia tuhansia asuntoja korkeammalle kuin aiemmin. Ensi vuonna valtion tukema asuntotuotanto on mitoitettu 9 000 asuntoon. A-Kruunun pääomitus on erittäin merkittävä toimi, ja se antaa tälle valtionyhtiölle mahdollisuuden tuplata oman kohtuuhintaisten asuntojen tuotonsa.

16.06 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valitettavasti liian monen ihmisen asunnottomuuden taustalla on pienituloisuus ja köyhyys. Heille on syntynyt vuokratästejä, minkä seurauksena he ovat saaneet hädän ja näin ajautuneet asunnottomaksi. Valitettavasti myöskään viimesijainen toimeentulotuki ei ole näitä ihmisiä pystynyt auttamaan. Arvoisa ministeri, kysyisin teiltä: Olisiko hallituksella nyt mitään tahdotilaa siihen, että puututtaisiin, ettei toimeentulo — pienituloisuus, köyhyys — olisi lisäämässä asunnottomuutta? Voitaisiinko esimerkiksi toimeentulotukijärjestelmää kehittää siihen suuntaan, että jos ihminen on asunnoton, häntä aidosti lähdetäisiin auttamaan, ja sitä kautta tätä asunnottomuuden syvää kuilua purkaa?

16.07 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa täytyy pyrkiä auttamaan ihmistä ennen kuin hän on asunnoton, ja viittasin jo aiemmin tähän asumisneuvontaan, millä on pystytty ennaltaehkäisemään noin 5 000 häättöä viimeisten kahden vuoden aikana, ja nyt uutena toimintana tänä vuonna käynnistettiin tällöisenä pilottina vuokra-asukkaitten talousneuvontatuki.

Itse asiassa kun ihminen huomaa, olkoonpa kyse sitten mistä hyvänsä, että ykskaks tulot eivät riitä ja tekee mieli turvautua jo pikavippeihin tai muuten ei pysty laskuista selviämään, niin parempi tie kuin lähteä niitä pikavippejä hakemaan on ottaa yhteyttä tähän vuokra-asukkaitten talousneuvontaan, jossa pystytään katsomaan, että miten otetaan se talous haltuun ennen kuin ollaan ulosottokierteessä ja ennen kuin ollaan pihalla asunnosta. Tämä ennaltaehkäisevä ote on todella tärkeää.

Sen lisäksi niille, joille asunnottomuus on koittanut, täytyy näitä valtion toimia kohdentaa, jotta uusia asuntoja löytyy heillekin.

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

16.09 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin Suomessa on tehty hyvää työtä asunnottomuuden ehkäisemiseksi. Olemme onnistuneet monissa asioissa hyvin, mutta niin kuin täällä on jo sanottu, on olemassa ryhmiä, joilla asunnottomuus on kasvanut. Niitä on nuoret, alle 25-vuotiaat, joiden osuus asunnottomista on 22 prosenttia, ja tässä ryhmässä pitkäaikaisasunnottomia on 20 prosenttia. Toinen ryhmä on maahanmuuttajataustaiset henkilöt. Tässä ajattelen sitä, että aivan erityisesti pitäisi pystyä näitä ennaltaehkäiseviä sosiaalipuolen toimia nyt sitten suuntaamaan tänne, jos ajatellaan, että nämä ryhmät syrjäytyvät, mikä on erittäin mahdollista tilanteessa, jossa ei ole sitä perusasiaa, kuten asuntoa. Miten tähän nyt sitten reagoidaan, koska nämä luvut ovat tosia ja tällä hetkellä olemassa olevia?

16.10 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä mainittiin nimenomaan nuoriso esimerkkinä, ja nuorisosyrjäytyminen kuuluu tosiaan minun toimialaani, ja vastaan siltä osin. Tämä on nimenomaan hyvin tärkeä kysymys, sillä käytännössä monien ongelmien kasaantuminen ja väärin palvelujen parissa oleminen tai sitten kokonaan niiden palveluiden ulkopuolelle jääminen johtaa varmasti usein nuoren sekä syrjäytymiseen että sitä kautta asunnottomuuteen.

Tällä vaalikaudella on tehty merkittävä edistysaskel tässä asiassa, että nuoren on mahdollisimman helppo löytää ne palvelut, mitkä ovat hänelle juuri ne yksilöllisesti oikeat. On perustettu tämä Ohjaamo-palveluiden verkko. Siis Ohjaamo on käytännössä tällainen matalan kynnyksen palvelupiste, jossa sitten osataan kohdata nuori yksilöllisesti ja ohjata hänet eteenpäin niihin palveluihin, mitkä hän nimenomaisesti tarvitsee. Tältä osin on todella jo ryhdytty toimeen. Näitä on yli 50 valtakunnallisesti, ja ne vakinaistetaan.

16.11 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös perussuomalaiset rantautuivat eilen illalla ja yöllä Asunnottomien yöhön kuuntelemaan kansalaisia, ja viesti oli se, että vaikka asunnottomia on noin 7 000, monet ovat matkalla asunnottomaksi. 800 000 kansalaistamme saa asumistukea. Siellä on joukossa nuoria, siellä on joukossa varsinkin pienituloisia eläkeläisnaisia, leipäjonot kasvavat. Kysynkin, hallitus, teiltä: millä tavalla estätte tulevien asunnottomien synnyn ja poistatte nämä 7 000 asunnottomia listalta, että kaikilla olisi koti ja turva, paikka, missä elää?

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Saarikko tällä kertaa.

16.12 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useat valtioneuvoston edustajat voivat vastata tämän laajan ja merkittävän yhteiskuntapoliittisen kysymyksen osalta, ja se kertoo hyvää siltä osin, että asunnottomuus koskettaa useampaa hallinnonalaa. Samalla se on myös aiheeseen liittyvä haaste. On vaikea vastata täältä yhtä yksittäistä seikkaa, millä voitaisiin varmistaa, että asunnottomuus Suomessa loppuisi. Samalla voimme kerrata yhtä suomalaista poliittista menestystarinaa useamman vaalikauden mitalta. Luku on sellainen, että kansainvälisestikin tullaan katsomaan suomalaista vahvaa asunto ensin -periaatetta.

Mitä tulee ihmisiin, noihin noin 7 000 asunnottomaksi arvioituun, meillä ei ole ilmiötä, jossa nuo kaikki ihmiset välttämättä olisivat kadulla, vaan kysymys on sellaisesta ehkä ystävien, kavereiden satunnaisesta majoituksen etsimisestä, ja siksi tärkeä periaate, oma koti ensin, kuuluu myös heille. Tukena tällaisille tilanteille on asumistukijärjestelmä, toimeen-

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

tulotukijärjestelmä ja perustoimeentulo joko takuueläkkeen tai esimerkiksi työmarkkinatuen kautta.

16.13 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Asunto on ihmisoikeus, ja tavoitteeksi Suomessa tulee ottaa asunnottomuuden poistaminen kokonaan, ei vain puolittaminen. Noiden 7 000 tilastoissa olevan asunnottoman lisäksi tilastojen ulkopuolelle jää vielä runsaasti ihmisiä, jotka majailevat tuttaviansa ja sukulaistensa luona mutta eivät koskaan tule tilastoiduksi asunnottomiksi. Erityisen huolestuttavaa mielestäni on nuorten kasvava asunnottomuus, joiden osuus tässä tilastoimattomien kakussa on suuri. Asunnottomuus nuorilla rajaa itsemääräämisoikeutta, epää mahdollisuuden omaan turvalliseen tilaan, ja sellaisista lähtökohdista elämän ja oman tulevaisuuden rakentaminen on erittäin vaativaa, suorastaan kohtuutonta. Kysyn vastaavilta ministereiltä, oletteko virkakuntienne kanssa ottanut tai ottamassa käyttöön erityisesti sellaisia toimia, joilla voidaan varmistaa, ettei nuorten asunnottomuus Suomessa lähde kasvuun vaan laskuun ja ettei yksikään nuori joudu ulos yhteiskunnasta sen vuoksi, ettei saa asuntoa tai on joutunut ulos asunnostaan eikä pääse takaisin.

16.14 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin 7 000 asunnottomasta on jo iso joukko näitä, jotka asuvat tuttavien, sukulaisten tai kavereitten luona vaihtaen paikkaa, eli se ei todellakaan ole luku ihmisistä, jotka olisivat kadulla. Onneksi tämä on tilanne, eli tätä totaalista, pitkäaikaista asunnottomuutta on onnistuttu painamaan alas.

Niistä erityisistä toiminnoista, millä ajatellaan, että voidaan helpottaa nuorten asemaa: Totta kai aika iso osa nuorista opiskelee, ja opiskelija-asuntotuotannon lisääminen on ilman muuta yksi keino, jotta mahdollisimman suuri joukko opiskelijoista löytäisi oman kotinsa sitten opiskelija-asunnosta, joilla kuitenkin pystytään tuottamaan asumista helpommalla ja halvemmalla kuin muilla markkinoilla. Mutta nuorille ovat hyvin tarpeen myös nämä mainitsemani tukimuodot, esimerkiksi asumisneuvonta tai taloustuki, koska monta kertaa nuori juuri kokemattomuuttaan on voinut joutua velka- tai vippikierteeseen.

16.15 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kaltaisessa maassa, joka kuuluu maailman vauraimpiin ja parhaiten menestyviin, ei tavoitteena voi olla mikään muu kuin asunnottomuuden poistaminen kokonaan.

Erityisesti nuorten kasvaneen asunnottomuuden taustalla ovat usein liian korvat vuokrat isoissa kaupungeissa mutta myöskin kasvava työttömyys ja nuorten velkaongelmat. Jos luottotiedot ovat menneet ja on useita vuokratästejä, niin silloin voi olla vaikeaa päästä jopa kaupungin vuokra-asuntoihin.

Vasemmistoliitto on esittänyt, että tämä asunto ensin -periaate laajennetaan koko maahan ja että myöskin kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tuotantoa lisätään tuntuvasti isoissa kaupungeissa. Sen lisäksi olemme esittäneet selvitettäväksi asumistakuumallia, joka siis tarkoittaisi sitä, että taataan erityisesti nuorille pääsy asuntoon vain muutama kuukausi sen jälkeen, kun nuori on joutunut asunnottomaksi — ideana siis, että asunnon ei pidä olla mikään palkinto vaan se on jokaiselle kuuluva ihmisoikeus. Kysyn nyt ministeri Tiilikaiselta: oletteko valmis selvittämään tällaista asumistakuumallia näiden muiden toimenpiteiden lisäksi?

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

16.17 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Me tiedämme ja tunnemme tilanteen, että Suomessa tämä asunto ensin -periaate toimii, ja kaikki pitävät sitä hyvänä, eli emme aseta ehtoja ihmisille vaan pyrimme sen asunnon tarjoamaan.

Mainitsit nämä liian kovat hinnat. Siitä varmasti kannamme kaikki huolta. Työllisyys onneksi paranee koko ajan, eli työttömyys on entistä pienempi asunnottomuuden syy.

Samaten näihin mainitsemiisi tilanteisiin, ettei saa sitä irtaimistovakuutusta tai kotivaakuutusta, jos luottotiedot eivät ole kunnossa, olemme kehittäneet tuotteita, joissa vuokranantaja voi sen vakuutuksen saada.

Ja tarvitaan juuri näitä tämmöisiä välivuokrausmalleja, että joku, esimerkiksi joku säätiö, ottaa vuokranantajalta ikään kuin sen riskin pois ja sitten välittää eteenpäin asuntoja asunnottomille. Sitä, tuleeko tähän joku takuu ja aikaraja, on ilman muuta syytä selvittää.

16.17 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Asunnottomuutta esitetään toisaalta matalan kynnyksen sosiaalisia palveluja lisäämällä mutta toisaalta asuntojen tarjontaa kasvattamalla. Meillä on maassamme kymmeniätuhansia tyhjiä asuntoja tähän aikaan, pelkästään Helsingissä on noin 27 000.

Olimme eilen, ministeri Tiilikainen, samassa tilaisuudessa, Asunnottomien yön paneelissa, ja siinä nostitte esille nimenomaan tämän vuokravälitystoiminnan eli sen, että kunnat vuokraavat tyhjiä asuntoja ja vuokraavat niitä sitten eteenpäin tarvitsijoille. Miten tätä hyvää ajatusta saataisiin yleistymään? Miten saataisiin kunnat mukaan tähän toimintaan? Vaatiiko se pelkästään tahtotilan muuttumista, lainsäädäntöä vai sitä, että vakuutusyhtiöt ottaisivat tästä asiasta kopin?

16.18 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Kysyjä tuntee asian hyvin. Hyvä, ettei anna vastauksetkin jo kysyessään — hienoa. Tarvitaan kaikkia näitä toimia, mitkä mainitsitte.

Todellakin kun mietitään, että on kymmeniätuhansia tyhjiä asuntoja ja toisaalta asunnottomia, niin miksi ne asunnot ovat tyhjinä? Monta kertaa voi olla, että asunnon omistaja ei ikään kuin uskalla antaa asuntoaan vuokralle tai että tyhjiys on sen verran lyhytaikainen, että no eipä nyt täksi aikaa vuokrata. Kyllä asuntomarkkinoilla tarvittaisiin lisää myös näitä asuntoja, jotka tilapäisestikin ovat tyhjänä, ja täytyy sitä puolta yrittää kannustaa. Ja juuri tuo ajattelu, että vaikkapa kunnat voivat olla niitä vuokralaisia, jotka sitten ottavat sen vastuun ja riskin, että asunto säilyy kunnossa, jos se osoitetaan asunnottoman käyttöön, on hyvä tapa, ja siitä tietysti kunnat voivat päätöksiä tehdä. Myös tämä kuvaamani vakuutusasia, että vuokranantaja voi vakuuttaa tällaisen tilanteen varalta sen asunnon, on otettu hyvin vastaan.

16.20 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tukiasumisen piiriin pääsevät sellaiset nuoret ja nuoret aikuiset, jotka tarvitsevat myöskin apua elämäntilanteensa. Sinne saatetaan tulla lastensuojelun jälkihoidossa tai mielenterveyspuolen kautta tai vammaispalveluitten kautta.

Tänä päivänä meillä on kuitenkin resursseista pulaa, kun puhutaan lastensuojelun jälkihoidosta. Olisinkin kysynyt vastaavalta ministeriltä: millä tavalla voidaan varmistaa, että kun nuori, tai siinä vaiheessa vielä lapsi, täyttää täysi-ikäisyyden rajan, 18 vuotta, hän pääsisi lastensuojelun jälkihoidon piiriin ja hänelle siinä vaiheessa tarjotaan paitsi asuntoa niin

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

myöskin niitä tukipalveluita, joita hän tarvitsee, jotta elämänhallinta pääsee käyntiin? Nämä satsaukset olisivat varmasti niitä, jotka pidemmän päälle tulisivat yhteiskunnalle kaikkein eniten takaisin ja auttaisivat siinä, että nuoren elämä ei lähde syrjäytymään.

16.21 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tärkeästä kysymyksestä. Olen miettinyt tätä aihepiiriä paljon. Ylipäättään ottaen sosiaali- ja terveyspalveluissa täysi-ikäistyminen on rajapyykki, joka johtaa esimerkiksi erikoissairaanhoidossa aikuisten palvelujen piiriin, ja ennen kaikkea kaikkein heikoimmassa ja haavoittuvimmassa asemassa olevat lastensuojelulapset muuttuvat kertaheitolla täysivaltaisiksi aikuisiksi. Silloin ikään kuin vahva itsemääräämisoikeus, halu ja oikeus päättää omasta elämästään, risteilee sen oikeuden kanssa, miten voisimme taata turvallisen polun kohti aikuisuutta.

Lastensuojelun pykäläthän sinänsä takaavat oikeuden ja velvoitteen sijaishuollon jatkoon, jälkihuollon toimiin, ja rohkaisen kuntia, joilla tässä kohti on aina harkinnan paikka, miten jatkaa tuota sitoumusta nuoreen, jatkamaan sitä siitä syystä, että me tiedämme valittavia esimerkkejä, että kymmenen vuoden ansiokas lastensuojelutyö ikään kuin vähän valahtaa hukkaan parissa kuukaudessa tai parissa vuodessa, kun itsenäistymisen omalle tielle ei löydykään tukea. Lainsäädännön pykälissä [Puhemies koputtaa] on varmasti parantamisen varaa, mutta ennen kaikkea käytännön työssä ja rohkeudessa satsata tähän euroja.

Puhemies Paula Risikko: Täällä oli kahdella muullakin ryhmällä pääkysymyksenä asunnottomuus, joka on todella hyvin ajankohtainen tällä viikolla — ja aina.

2.2. Suullinen kysymys asunnottomuuden torjunnasta (Sari Multala kok)

Suullinen kysymys SKT 162/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Kokoomuksen eduskuntaryhmä, edustaja Multala.

Keskustelu

16.22 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Asunnottomien yö oli viime yönä, mutta asunnottomille se yö on joka yö. Asunnottomuus on viheliäinen ongelma, eikä se ole oma valinta. Tarvitsemme useita erilaisia toimenpiteitä, joilla asunnottomuutta pystytään kitkemään, ja yksi esillä ollut toimiva malli on välivuokraus. Hallitus aikoo myös lisätä erityisryhmien investointiavustuksiin 5 miljoonaa euroa per vuosi, ja näitä kohdennetaan välivuokrattavien asuntojen hankintaan asunnottomille sekä ensisuojiin korvaamiseen asunnottomille tarkoitetuilla asunnoilla.

Oikeusministeri Antti Häkkänen on myös kiinnittänyt huomiota kasvavaan ylivelkaantumisongelmaan suitsimalla pikavippejä, parantamalla neuvontapalveluita ja suunnittelemalla positiivista luottotietorekisteriä. Kuitenkin maksuhäiriöt ovat usein se asunnottomuuteen johtava syy. Mihin toimenpiteisiin ministeri Tiilikainen on ryhtymässä, jotta maksuhäiriömerkinnät eivät aiheuttaisi asunnottomuutta?

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

16.23 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä käydä tätä maksuhäiriöproblematiikkaa ehkä syvemmin läpi. Sitä olen muutamassa vastauksessa sivunnut. Siis tilannehan on se, että olkoonpa henkilö nuori tai vähän vanhempi, jos hänellä on maksuhäiriömerkintä, niin silloin ei saa vuokra-asuntoon hankittua vakuutusta. Ja jos ei saa vakuutusta hankittua, vuokranantaja sanoo, että ei synny vuokrasopimusta.

Tämän ongelman ratkaisemiseksi lähdettiin pilotoimaan mallia, missä vakuutusyhtiö antaa sen vakuutuksen sille vuokranantajalle, joka ikään kuin vakuuttaa sen tulevan vuokralaisen puolesta sen asuntonsa, ja tämä on todellakin saanut hyvän vastaanoton, ja ymmärtääkseni tällä hetkellä jo muutamakin vakuutusyhtiö tämänkaltaisia vakuutuksia tarjoaa. Se auttaa juuri niitä luottotietonsa menettäneitä, erityisesti nuoria, saamaan kuitenkin oikeuden siihen vuokra-asuntoon, jos muuten asiat ovat kunnossa ja pystyy itsenäisestä asumisesta huolehtimaan. Tämä on tärkeä edistysaskel, ja toivon, että tämä käytäntö leviää ja siitä tiedetään nykyistä paremmin.

Puhemies Paula Risikko: Myös sinisellä eduskuntaryhmällä tämä oli varsinaisena kysymyksenä.

2.3. Suullinen kysymys asunnottomuuden torjunnasta (Tiina Elovaara sin)

Suullinen kysymys SKT 163/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Elovaara, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.24 Tiina Elovaara sin: Arvoisa puhemies! Tässä on kattavasti käyty läpi asunnottomuuden taustasyitä. Siinä kiteytyvät yhteiskuntamme kipeimmät ongelmat: maksuhäiriömerkintäkysymykset, luottotietoasiat, tarvitsemme lisää velkaneuvontaa, toisaalta tässä näkyy palvelujen sirpaleisuuskin, ja tässä on puhuttu myös nuorten tilanteesta.

Ihmettelen hieman sitä, että meillä kouluissa opetetaan monia asioita mutta loppujen lopuksi elämänhallintaa ja taloustaitoja aika vähän. Voisiko täältä löytyä jotakin, mitä kehittää?

Tunnistamme toisaalta, että asunnottomuuteen kiteytyy monesti inhimillinen tragedia, kuten avioero. Voisimmeko tunnistaa nämä ihmiset ja ottaa heihin yhteyttä ja tarjota tukea myös ennaltaehkäisevästi, jotta kukaan ei jäisi yksin tai ajautuisi liian vaikeaan tilanteeseen, missä kotikin menee? Ehkä jopa tukihenkilömalli asumiseen nuorella, itsenäistyväällä ihmisellä voisi olla tarpeen. Mitä hallitus ajattelee tästä?

16.25 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Kysyjä mainitsi useita tärkeitä toimenpiteitä, ja oikeastaan kaikissa näissä kysymyksissä on tullut ilmi se, että asunnottomuuden ratkaisemiseen ei ole yksinkertaisia poppakonsteja vaan tarvitsemme erittäin laajaa toimenpidekirjoa ja -kokoelmaa ja eri toimijoitten yhteistyötä.

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

Todellakin, kun mietitään sitä, milloin riski asunnottomuudesta, siitä, että uusi ihminen joutuu siihen tilanteeseen, on suuri, niin esimerkiksi mainitsitte avioerot, ja työttömäksi joutuminen, muutto toiselle paikkakunnalle, opiskeluihin lähtö — tämänkaltaisissa murrostilanteissa elämässä saattaa olla, että luiskahtaa ja se tilapäinen asunnottomuus alkaakin vain pitkittyä ja pitkittyä. Kun tunnustetaan etukäteen niitä riskikohteita, juuri näihin tilanteisiin se ennaltaehkäisevä työ kaupunkien sosiaalitoimien kannattaa kohdentaa. Muun muassa tuo asumisneuvonta juuri tämänkaltaisiin asioihin pyrkii paneutumaan.

16.27 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Parisuhdetyö ja koulutus yleensä suojaavat ihmistä elämän epäonnelta. Erityisesti miehillä esimerkiksi avioliitto on terveyttä suojaava asia. Näin ei kuitenkaan ole asunnottomilla. THL seurasi kymmenen vuotta asuntolassa yöpyneiden miesten tilannetta. Vain 6 prosenttia asui tämän ajanjakson jälkeen itsenäisesti. 5 prosenttia oli edelleen asunnottomia. Jopa yli puolet menehtyi tuona aikana — yli puolet kuoli tuona aikana. Näillä miehillä on yli viisinkertainen kuolemanriski, ja erityisesti se koskee alle 50-vuotiaita miehiä. Tauteihin kuoleminen riski asunnottomilla miehillä on yli kolminkertainen. Kysynkin tasa-arvoministeriltä: Sukupuoli näkyy vahvasti asunnottomuuden ongelmavyyhdyssä. Miten asunnottomien miesten terveyttä voitaisiin edistää?

16.28 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikea ja laaja kysymys, koska on vaikeaa vastata yksittäistä seikkaa, kun näistäkin tilastoiduista noin 7 000 ihmisestä jokaisen kohdalla on erityyppinen tarina kerrottavana. Totta on myös tuo kertomanne tilasto ja tutkimus siitä, että nämä elämäntilanteet johtavat myös ennenaikaisiin menehtymisiin ja sitä kautta myöskin miesten ja naisten eliniänodotteen keskiarvoeroihin.

Mutta ehkä tilastoja oleellisempaa on se, mitä voitaisiin tehdä mahdollisimman varhain. Kyllä näitten kysymysten äärellä olemme väistämättä aina varhaisista vuosista lähtien meidän erinomaisessa neuvolajärjestelmässämme, kouluterveydenhuoltojärjestelmässämme, peruspalveluissamme, joihin kynnys pitää olla kaiken kaikkiaan matala. Erityinen huomioni kiinnittyy mielenterveys- ja päihdepalveluihin ja niiden jatkuvuuteen eikä liialliseen pirstoutumiseen. Esimerkiksi täällä aiemmin kysymyksessä nostettu lastensuojelutausta saattaa hyvinkin olla seikka, joka kulkee läpi elämänmatkan mukana asioita ja elämäntilannetta heikentäen.

Lupaani miettiä tähän hyvin vaativaan kysymykseenne vielä perustellumman vastauksen.

16.29 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Asunnottomuus on tietysti kaikille meille, jotka emme ole sitä kokeneet, vaikea hahmottaa. Kuinka suurta osattomuuden tunnetta se aiheuttaakaan, kun ei ole omaa kotia ja mahdollisuutta kiinnittyä yhteiskuntaan sen kautta?

Mutta mitä tulee asunnottomuuteen, niin olennainen asia on tietenkin se, että asuntotarjonta on riittävällä tasolla, ja nytten viime vuosina niin sanottu ARA-tuotanto on vetänyt aika hyvin huolimatta rakentamisen korkeasuhdanteesta. Kuitenkin merkittävä asia, joka myös vaikuttaa asuntojen saatavuuteen etenkin täällä kasvualueilla, pääkaupunkiseudulla ja muissa suuremmissa kasvukeskuksissa, on tonttimaan saatavuus ja kaavoitus. Kysyisinkin ministeri Tiilikaiselta: minkälaisia keinoja meillä voisi olla kehittää kaavoitusta ja

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

maapolitiikkaa siihen suuntaan, että rakennusmaan saatavuus ei toimisi esteenä uusien asuntojen, myöskin kohtuuhintaisten asuntojen, rakentamiselle?

16.30 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä kysymys, koska asuntojen rakentaminenhan on pitkäaikaista puuhaa. Täytyy olla lainvoimaisia kaavoja, joita kaupungit ja kunnat tekevät, jotta päästään rakentamaan ja jotta ajastaan asunnot valmistuvat. Maankäyttöä, asumista ja liikennettä koskevissa MAL-sopimuksissahan, joita esimerkiksi Helsingin, Turun, Tampereen ja Oulun seutujen kanssa valtiolta tekee, sovitaan tietty asuntorakentamisen määrä, kaavoitusmäärä tulevien vuosien tarpeita varten ja sitten vielä tehdään sopimuksia siitä, kuinka paljon rakennuskannasta on niin sanottua ARA-tuotantoa, kohtuuhintaista, edullista tuotantoa. Kun näistä MAL-sopimuksen yksityiskohdista neuvottelimme viime kerralla, onnistuimme esimerkiksi tässä Helsingin seudulla näitä tavoitteita hilaamaan ylöspäin. Avain siihen oli tietenkin, että pystyimme Raide-Jokeri-ratkaisun tekemään ja rahoittamaan sitä valtion puolelta, jolloin taas kaupungit vastasivat nostamalla omia tavoitteitaan. Tätä yhteistyötä valtion ja kaupunkien kesken tarvitaan. Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus sitten aikanaan vastaa, löytyykö kaavoitukseen nopeutta.

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä yksi lisäkysymys.

16.32 Paavo Väyrynen kp (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minunkin puheenvuoroni liittyy sijaishuollossa olleitten nuorten asemaan. Kerrotaan, että asunnottomista melkoinen osa on juuri sijaishuollossa olleita nuoria. Eräät lastensuojelujärjestöt äskettäin ehdottivat, että kuntien velvoitetta järjestää jälkihuoltoa sijaishuollossa olleille nuorille lisättäisiin niin, että ikäraja nostettaisiin 25 vuoteen. Kysyisin ministeri Saarikolta, mitä hän ajattelee tästä ehdotuksesta. Vielä radikaalimpi ehdotus voisi olla se, että myöskin sijaishuollon ikäraja hieman nostettaisiin, mutta jälkihuolto varmasti tässä tilanteessa on kaikkein tärkeintä.

16.32 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos konkreettisesta kysymyksestä. Suhtaudun siihen myönteisesti.

Lastensuojelun ammattilaiset ovat kertoneet juuri aiemmin vastaamallani tavalla siitä, että vaikka hyvin rikkinäisestä taustasta kasvuun ponnistavan lapsen ja nuoren elämään on tehty paljon panostuksia, myös euroina laskettuna, ne saattavat toden totta valua hukkaan hyvin nopeastikin, kun elämänhallinta, eri viranomaisten ja laskujen viidakosta selviäminen, ihmissuhteet, koulutus, työpaikka, kaikki ei olekaan niin yksinkertaista, kun siitä pitäisi selvittää yksin. Siksi minusta lastensuojelulain seuraavat kehittämistarpeet liittyvät hyvin voimallisesti juuri jälkihuollon merkittävyyden tunnistamiseen.

Laitan liikkeelle valmistelua lastensuojelulain muokkauksista. Laki on nyt kymmenen vuotta vanha, ja on tullut aika arvioida sitä. Yksi osa tuota on ennen kaikkea lastensuojelun ja muiden palveluiden rajapinnat. Erityisesti saamme paljon palautetta mielenterveyspalveluiden [Puhemies koputtaa] ja lastensuojelun suhteesta. Sijaishuollon jälkihuollon [Puhemies: Aika!] jatkopohdinnat sopivat tuon työn osaksi erittäin hyvin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten ehkäisystä (Mika Niikko ps)
Suullinen kysymys SKT 164/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Niikko.

Keskustelu

16.34 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Mediasta saa lähes päivittäin lukea lasten ja nuorten seksuaalisesta hyväksikäytöstä sekä siitä seuranneista mitättömistä tuomioista. Jotain on pielessä, kun jopa pahoista sanoista saa kovempia tuomioita kuin lapseen kajoamisesta.

Olemme varmasti kaikki tässä salissa yhtä mieltä siitä, että ensisijaista lasten hyväksikäytön vastaisessa työssä on ennaltaehkäisy. Tällä hetkellä laki kuitenkin estää rikosentorjuntaa. Lyhyessä, alle kolmen kuukauden työsuhteessa olevilta työntekijöiltä ei saa kysyä rikosrekisteriotetta. Aiemmin muun muassa Vantaa tarkisti myös näiden sijaisten taustat, kunnes sai tämän talon, eduskunnan, oikeusasiamieheltä nuhteet lainvastaisesta toiminnasta. Tämän korjaamiseksi tarvitaan lakimuutos, josta muun muassa perussuomalaisten edustaja Savio on tehnyt aloitteen. Asia on tärkeä ja kiireellinen, koska pelkästään pääkaupunkiseudun päiväkodeissa on töissä päivittäin 500 sijaista, puhumattakaan esimerkiksi lasten leireistä ja kerhoista, joissa toimii tuhansia vapaaehtoisia. [Puhemies: Kysymys?] Arvoisa ministeri, mitä sanotte heille, jotka haluavat suojella lapsia rikoksilta mutta joita kielletään tekemästä se, ja mitä aiotte tehdä tämän asian korjaamiseksi?

16.35 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittain aiheellinen kysymys. Suomessa rikosrekisteriotetta käytetään hyvin laajastikin eri oppilaitoksissa, hoitolaitoksissa ja muissa, missä virkamiehet ja muut toimijat työskentelevät lasten kanssa. Meidän salin yhteinen näkemys on varmasti se, että lapsia täytyy suojella henkilöiltä, keillä on pahat aikeet mielessä. Tämän takia rikosrekisteri on yksi keskeinen elementti siinä, että kyetään tarkistamaan henkilöiden taustat. Mutta samaan aikaan tarvitaan paljon muitakin toimenpiteitä, niin että ongelmia ei tapahdu. Nyt siitä, miten näihin lyhyisiin työsuhteisiin ja virkasuhteisiin kesäleireillä ja muilla saataisiin rikosrekisteriote käyttöön tai jotenkin muuten kyettäisiin varmistamaan henkilön taustat nykyistä paremmin, olen käynnistänyt työn oikeusministeriössä, ja pyrimme tekemään mahdollisimman nopeasti työn, niin että siihen asiaan saadaan jonkinlainen selvyys, korjaus. Rikosrekisteriotteen ottamisessa on tietyt kriteerit, [Puhemies koputtaa] koska siihen liittyy henkilön yksityisyydensuojaan liittyviä asioita, [Puhemies: Aika!] mutta samalla täytyy sanoa, että lapsien suojelu on kenties vähän painavampi asia.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.36 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos ministerille tästä vastauksesta. Hyvä, että toimiin on ryhdytty. Kysyn kuitenkin siitä, kun internetissä lapsiin kohdistuva hyväksikäyttö yleistyy jatkuvasti ja perussuomalaisten hallitusvastuun aikana aloitettiin las-

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

ten hyväksikäytön vastainen projekti, niin sen kuitenkin, ikävä kyllä, keskusta, kokoomus ja siniset jäädyttivät vuonna 2017. Samana syksynä hallitukselta löytyi kuitenkin 34,5 miljoonaa euroa vihapuheen ja ääriliikkeiden torjuntaohjelmaan. Nettipedofilian vastaiseen projektiin ei liennyt edes parinsadantuhannen euron jatkorahoitusta, vaikka silläkin olisi poliisin mukaan päästy merkittäviin tuloksiin uusien laitteiden ja ohjelmistojen myötä. Tämä tuli ilmi hallinto- ja turvallisuusjaoston kuulemisessa. Arvoisa ministeri, kiinnostavatko hallitusta nämä lapset ja nuoret, joiden koko elämä särkyy tällaisten rikosten vuoksi? Aiotteko ensi vuoden budjetissa korjata poliisien resurssit tässä äärimmäisen tärkeässä asiassa?

16.37 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ensinnäkin edustaja Niikolle erittäin tärkeään aiheeseen tarttumisesta. Poliisin kohdalla tehdään parhaillaan ennalta ehkäisevän työn strategiaa, jossa yksi painopiste on nimenomaan lähisuhdeväkivalta ja lapsiin ja nuoriin kohdistuva hyväksikäyttö ja väkivalta kaikissa niissä yhteisöissä, joissa he toimivat. Valitettavastihan hyväksikäyttötilanteita, myös seksuaalisen hyväksikäytön osalta, on eri tilanteissa, jopa lapsia hoitavissa instituutioissa, kuten tässä on mainittu, mutta myös perheissä, joissa ehkä numeerisesti, volyymiltaan se suurin tragediatilanne on. Meidän on todella pystyttävä pari piirua enemmän siirtämään painopistettä ennaltaehkäisyyn, oli kyse väkivallasta yleensä tai erityisesti esimerkiksi perheiden sisäisiin tragedioihin puuttumisesta, mikä meidän perinteisessä kulttuurissa ei ole ollut vahvaa. Meidän pitää pystyä tässä etenemään, [Puhemies: Aika!] ja tätä työtä tehdään ennalta ehkäisevän työn strategian sisällä.

16.39 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten edustaja Niikko nosti esiin erittäin tärkeän aiheen. Esimerkiksi päiväkoteihin joudutaan palkkaamaan myös lyhytaikaisia sijaisia, joiden rikostaustaa työnantajalla ei siis ole halutesaan oikeutta tarkastaa, ja tämä rikostaustan selvittämistä rajoittava, työsuhteen vähimmäiskeston liittyvä kolmen kuukauden sääntö onkin herättänyt aiheellista hämmästyä ja hämmennystä vanhempien keskuudessa. Myös lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttila pitää lain nykytilaa varsin ongelmallisena, ja hän on todennut, että rikostaustaote tulisi voida vaatia jo ennakoivasti sijaisrekistereihin kirjautuvilta työnhakijoilta.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten esittämä tämän tilanteen korjaava lakimuutos kohentaisi lasten turvallisuutta, tarjoaisi vanhemmille mielenrauhaa ja parantaisi myös työnantajan tilannetta. Arvoisa oikeusministeri, mainitsitte perustaneenne työryhmän asiaa selvittämään, mutta voitteko luvata, että sen johtopäätökset johtavat konkreettisiin toimiin vielä tämän vaalikauden aikana?

16.40 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä vaalikaudella on nyt jo käynnistetty useita hankkeita ja otettu ne työkalut käyttöön, joita täällä lainsäätäjällä on olemassa lastensuojeluun eri menetelmien kautta: rikoslakiin tulee kiristyksiä lapsiin kohdistuvista seksuaalisista hyväksikäytöistä, on ennaltaehkäiseviä ohjelmia, ja nyt myös tämä rikosrekisteriotteen helpompi saatavuus tullaan mahdollisimman nopeasti selvittämään. [Mika Niikko: Hyvä!] Siinä ei ole mitään työryhmää varsinaisesti asetettu, vaan siinä virkamiehet ovat itse asiassa tekemässä jo työtä. Tulen ilmoittamaan mahdollisimman nopeasti johtopäätökset, miten kyetään selvittämään henkilöitten rikosre-

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

kisteri myös näissä hyvin lyhyissäkin työsuhteissa. Tarkoitus on se, että näissä tehtävissä ei työskentelisi ollenkaan sellaisia henkilöitä, joilla jotain epäilyttävää sieltä taustalta löytyy.

16.41 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rikoslaisissa on tällä hetkellä säädös siitä, että henkeen ja terveyteen kohdistuvan rikoksen suunnittelu on kriminalisoitu. Sen sijaan lapseen kohdistuvan seksuaalisen hyväksikäytön tai törkeän seksuaalisen teon suunnittelua ei ole rikoslaisissa kriminalisoitu. Tämä aiheuttaa sen, että vaikka poliisi tietäisi, että näin on käymässä ja saisi esimerkiksi nettiviesteistä luettua sen, että yksi on myymässä lasta ja toinen on ostamassa, mutta jos ei tätä ostotapahtumaa ole tapahtunut eikä tekoa ole tehty, niin se joka haluaisi ostaa lapsen itsellensä käytettäväksi hyväksikäytöksellään, jää täysin tuomitsematta. Rikosta ei ole tapahtunut, kun asiaan ryhtymistä ei ole tapahtunut vaan on pelkästään suunniteltu. Onko tarkoitus nostaa tämä asia rikoslakiin?

16.42 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa pääsääntö on se, että rikoksen yrittäminen on myös rangaistavaa. Jos yrität tehdä vaikka lapsiin kohdistuvia törkeitä rikoksia, yritykset ovat lähtökohtaisesti rangaistavia. Mihin vedetään sitten se raja, että ajattelee jotain kielteistä, valmistele jotain päässään? Tämä on hyvin problemaattista oikeusvaltiossa. Meillä on joitain valmistelurikoksia, esimerkiksi terrorismin valmistelu tai tiettyihin vakaviin väkivaltarikoksiin liittyvät kysymykset. Mutta mihin vedetään se raja, että et varsinaisesti ole pääsi sisältä ulos tehnyt joitain toimenpiteitä ryhtyäksesi rikokseen? Mikä on rangaistava teko? Rikoksen yritys eli konkreettiset toimenpiteet jo siihen suuntaan ovat rangaistavia tekoja, mutta nyt täytyy olla myös tarkkana siitä, että minkälaisia esimerkiksi ajatusrikoksia ruvetaan säättämään rangaistaviksi. Tämä on oikeusvaltiokysymys ennen kaikkea, ja tässä pitää olla äärimmäisen tarkkana.

16.43 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erittäin tärkeää keskustelua, mutta tuossa edustaja Mika Niikko esitti kyllä harvinaisen mauttoman ja törkeän väitteen, että hallitus ei olisi kiinnostunut suojelemaan lapsia tämmöisiltä törkeiltä rikoksilta. Varmasti kaikki puolueet ja ryhmät tässä salissa haluavat suojella pienimpiä ja heikoimpia [Leena Meri: Tekoja!] täällä meidän maassamme ja yhteiskunnassamme näiltä kamalilta teoilta.

Arvoisa puhemies! Aina kun julkisuuteen tulee näitä karmaisevia rikoksia, karmaisevia seksuaalirikoksia naisia tai lapsia kohtaan, herää paljon keskustelua siitä, ovatko rangaistukset kohdallaan, tuleeko oikeita rangaistuksia teon vakavuuteen nähden, joka vaikuttaa sitten uhrin loppuelämään. On puhuttu siitä, pitäisikö raiskauksen tunnusmerkistöön tulla suostumuksen puute, että selkeästi se olisi se kriteeri. Rikosoikeuden täytyy olla selkeä kokonaisuus, selkeä järjestelmä, ja siksi kysyisinkin oikeusministeriltä: olisitko valmis uudistamaan koko rikoslain seksuaalirikoksia koskevan 20 luvun, niin että voitaisiin katsoa, minkälaisia rangaistuksia millaisistakin törkeistä teoista tulee tulla?

16.44 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä vaalikaudella pyritään nyt syksyn aikana eduskuntaan tuotavilla lakiesityksillä muuttamaan suomalaisen rangaistuspolitiikan suuntaa niin, että uhri on jatkossa tärkeämmässä roolissa, [Oikealta: Hyvä! — Vihdoin!] että rikollisen lisäksi huomioidaan yhä vahvem-

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

min uhri ja teon sovittaminen oikeudenmukaisella rangaistuksella. Tämä on ollut tämän hallituksen kriminaalipoliittisen linjan ja myös oman linjani kantava ajatus.

No mitä täytyy ensi vaalikaudella tehdä? Muun muassa seksuaalirikoksia koskeva lainsäädännön kokonaisuus täytyy varmastikin katsoa uudestaan, eli ovatko tietyt rangaistukset ja tunnusmerkitöt johdonmukaisessa suhteessa toisiinsa nähden. Koska ei riitä se, että julkisuudessa, ehkä välillä kovinkin sanankääntein, vaaditaan joitain tiettyjä asioita, vaan täytyy olla myös erittäin tarkkaan mietitty, minkälaisia tunnusmerkitöjä kirjataan rikoslakiin, jotta rikosvastuu tehokkaasti myös toteutuu aina siellä tuomioistuimen ratkaisuihin asti — jotta rikosvastuu toteutuu jokaiselle, joka on vaikka seksuaalirikoksia tehnyt. Se ei riitä, että poliisi tutkii tehokkaasti, vaan syyttäjän pitää myös kyetä nostamaan syyte ja tuomioistuimen tuomitsemaan tehokkaasti. [Puhemies: Aika! Yritetään pysyä siinä minuutissa!] Muuten rikollisuutta ei voida torjua.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän kaksi lisäkysymystä — edustaja Laiho ja edustaja Niikko — ja yhteinen vastaus. Sitten mennään seuraavaan kysymykseen.

16.46 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lasten suojaamisen kaitalta väkivallalta tulee olla lähtökohtana, oli se sitten fyysistä tai seksuaalista tai henkistä. Lapsella on oikeus turvalliseen ympäristöön sekä kotona että harrastuksissa, koulussa ja eri ympäristöissä.

Tässä on hankalaa se, että oikeusasiamies on muun muassa linjannut, että alle kolmen kuukauden työsuhteissa ei saa edes kysyä tätä rikostaustaotetta, mikä on erittäin harmillista. Olen tehnyt asiasta kirjallisen kysymyksen viime keväänä, ja nyt tässä ihan hiljattain jättänyt myöskin lakialoitteen, että tämä asia saataisiin korjattua myös lain tasolla, ja tähän tuli kannatusta yli puoluerajojen. [Ben Zyskowicz: Ilman muuta!] Toivoisin, että tämä menisi nyt eteenpäin ja saataisiin vielä tämän hallituskauden aikana. Onko siihen mahdollisuuksia?

16.46 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Silloin kun on kiitoksen aika, silloin annan kiitosta, ja, ministeri Häkkänen, olette tehnyt erinomaista työtä tällä saralla, ja kunnioitan ja koko eduskunta kunnioittaa sitä. Kysymys ei ole siitä, että moittisin hallitusta tekemättömistä töistä.

Mutta tosiasiaissa — kuulijoidenkin on hyvä tietää, että meillä on eduskunnassa sellainen kuin valtiovarainvaliokunta ja sen alla on jaostoja, ja itse olen puheenjohtajana hallinto- ja turvallisuusjaostossa, jossa näistä asioista ja budjeteista päätetään — 2016 perussuomalaisen ollessa hallituksessa me lisäsimme eduskunnan harkintaa käyttäen muutaman satatuhatta euroa poliisille nettipedofilian torjuntaan ja tutkimiseen. Nopeita toimenpiteitä, täsmätoimenpiteitä. Tuli syksy 2017, ja te tiedätte, mitä tapahtui ennen sitä. Silloin kun minä esitin saman jatkoa ja poliisit esittivät — he halusivat jatkaa tätä tehtävää, ja heillä oli valmiit toimenpiteet, miten he automatisoivat ja seulovat netissä ne kaikkein vaarallisimmat rikolliset ennaltaehkäisevällä työllä — mitä teki hallitus? Sinisten määrätietoisella johtamisella romutitte ja pysäytitte sen hankkeen ettekä antaneet muutamia rahoja. [Leena Meri: Uskomatonta! — Välihuutoja]

Nyt on joulutulos taas. Nyt punnitaan puheet ja teot. [Puhemies: Aika!] Antakaa poliisille ne rahat, niin sitten olen puhunut ihan riittävästi.

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Ensin Häkkäselä ja sitten Mykkäselä. Lyhyet vastaukset, kiitos.

16.48 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totisesti kaikki toimenpiteet, joilla lapsia ja nuoria voidaan suojella siltä, että hei eivät joudu seksuaalirikosten uhriksi, tullaan tekemään. [Leena Meri: Rahaa!] Myös edustaja Laihon hyvä aloite ja esitys siitä, että näitä rikosrekisteriotteita voitaisiin jatkossa nopeammin ja helpommin saada, tullaan nyt perkaamaan läpi, ja tulen ilmoittamaan mahdollisimman nopeasti vastauksen.

Samaan hengenvetoon täytyy sanoa se, että myös kaikkien muiden viranomaisten täytyy tässä asiassa vielä enemmän valpastua. Kyse on monesti siitä, että sosiaalihuollon piirissä tai kouluelämässä havaitaan lapsesta niitä ilmiöitä, jotka antavat indikaatioita ja hälytysmerkkejä siitä, että perheessä tai lähipiirissä jotain ongelmia on tapahtumassa. Monesti rikoslaki ei ole ollenkaan oikea keino ennaltaehkäisevästi suojella lapsia siellä perhepiirissä. Se on vasta jälkikäteen ja liian myöhäinen. Oikeudenmukaiset rangaistukset kuuluvat tähän pakettiin, [Puhemies koputtaa] mutta ennaltaehkäisyyn tarvitaan muita viranomaisia. [Leena Meri: Tuleeko rahat?]

16.49 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nettopoliisitoimintaa ei ole alasajettu, ennaltaehkäisevää työtä rakennetaan vahvemmaksi, ja aivan erityisesti kehitetään viranomaisten välistä yhteistyötä, jota tässäkin paljon tarvitaan lastensuojelun, sosiaalityön eri muotojen, poliisin ja koulujen kesken. Tätä on hyvässä yhteistyössä esimerkiksi ministereiden Saarikko ja Grahn-Laasonen kanssa tänä syksynäkin viety eteenpäin.

Mitä tulee nimenomaan nettipedofilian vastaiseen työhön, kiitän myöskin eduskuntaa tärkeän aiheen esille ottamisesta, ja tulemme tämänkin ottamaan huomioon nyt poliisin ennalta ehkäisevän strategian eteenpäinviemisessä ja siihen tarvittavissa resurssipanostuksissa.

Aihe on kyllä varmasti meidän kaikkien yhteinen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys maksuhäiriömerkinnöistä (Jari Myllykoski vas)

Suullinen kysymys SKT 165/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Myllykoski.

Keskustelu

16.50 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Juuri varmaan tämän päivän teemaan liittyen on pakko ottaa esille se, että Suomessa on lähes 400 000 maksuhäiriömerkinnäistä ihmistä, ja juuri heillä on tämän aiemman ja ensimmäisen kysymyksen osalta vaikeuksia saada asunto. He eivät saa puhelinosaketta itselleen tai yleensäkin puhelinta käyttöön. Heidät suljetaan yhteiskunnan puolelta pois normaaleista käytännöistä. Eduskunnas-

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

sa on kerätty yli puoluerajojen, yhdessä, nimiä meidän lakialoitteeseen, jossa allekirjoittajia on 138, mikä tarkoittaa 17 kertaa enemmän kuin kansalaislakialoitteessa on vaadittava nimenkirjoittamismäärä. Eli yli 800 000 suomalaista on meidän välityksellämme halunnut tarttua tähän epäoikeudenmukaisuuteen, missä maksuhäiriömerkintä seuraa velallista, joka on hoitanut velkansa, [Puhemies: Kysymys?] vielä kaksi tai neljä vuotta. Miten te nyt aiotte, vaikka olette hyvin tähän toimeen tarttuneet, hoitaa tämänkin samalla kertaa?

16.51 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa toisesta velkaongelma kasvaa tällä hetkellä ja yhä useampi ihminen on velkaongelmien takia myös muissa ongelmissa. Ei välttämättä saada puhelinliittymää, ei päästä työhaastatteluun, ei saada asuntoa tai menetetään vielä pahimmassa tapauksessa nämä kaikki kerralla. Eli ongelmat ovat varsin monisyisiä, ja nyt tarvitaan laaja-alaisesti toimenpiteitä, kansalaisten taloustaidon vahvistamista, niin nuorempien kuin vanhempienkin. Tämä ongelma ei koske pelkästään nuoria ihmisiä. Samaan aikaan yhä suurempi huomio täytyy laittaa myös luottolaitostoimijoiden suuntaan siten, että ne toimivat ennalta estävästi. Ei voi myöntää vippiä vipin päälle jatkossa. Tätä varten tarvitaan muun muassa positiivinen luottotietorekisteri.

Maksuhäiriömerkinnällä on tärkeä merkitys myös luotonantajille, niin että ne pystyvät estämään sitä, että ylivelkaantumista tapahtuu. Mutta siinä tilanteessa, kun on velat maksettu, tätä aikaväliä täytyy jatkossa nyt tarkastella, onko se kaksi vuotta liian pitkä aika. Tämän tarkastelun olen jo aloittanut, ja tämä aloite tullaan vakavasti käsittelemään.

16.52 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen positiivisesti suhtautunut siihen, mitä ministeri Häkkänen on tehnyt. Mutta me emme todellakaan voi olla siinä tilanteessa, että vaikka yleensä tuomio on kärsitty kun tuomio on kärsitty, niin tässä pankkijärjestelmän ylläpitämässä rekisterissä säilytetään ihmisten luottotietoja ja sillä kurjistetaan. Kysymys on myös siitä, että yrittäjille tämä on erittäin kohtalokasta, pienyrittäjälle, joka haluaisi investoida. Hänen luottotietonsa ovat menneet, eikä hän voikaan investoida yritykseensä, joka palkkaisi uusia työntekijöitä. Siitä onkin pakko sanoa, että edustaja Satonen on jättänyt 121 kansanedustajan allekirjoittaman aloitteen pikavippien markkinointikiellosta, ja kun me tänään olemme kuulleet, mitä on tapahtunut, kun Kilpailu- ja kuluttajavirastossa uusi johtaja on ottanut tämän asian esille, niin toivoisin nyt, että ministeri voisi myös vastata samalla kertaa edustaja Satosen ehdottaman markkinointikiellon osalta.

16.53 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän äärimmäisen hyvistä kysymyksistä edustajaa. — Maksuhäiriömerkinnän kestoja tulaa varmasti nyt tarkastelemaan tämän aloitteenkin pohjalta, ja sen valmistelu on itse asiassa aloitettu jo aikaisemmin. Toisaalta on taas näin, että kun tavallinen kansalainen hakee luottoa ostaakseen pesukonetta, ostaakseen joitain arjen tavaroita, jotain suurempaa, mihin normaali tulovirta ei riitä, niin se luotonanto pitää pystyä mahdollistamaan, ja tähän luotonantajat tarvitsevat jonkinlaista tietoa henkilön vanhasta maksukäyttäytymisestä. Rekisteritietojen on oltava riittävän kattavia ja riittävän pitkältä ajalta — esimerkiksi jos vaikka aina viikon välein ajaudut maksuongelmiin ja maksat ne pois ja toisena viikkona joudut taas mutta maksat pois — koska luotonantajilla on tarve tietää, minkälainen on se maksukäyttäytyminen, jotta uskalletaan antaa luottoa. Eli tämäkin puoli on huomioitava, jotta ei

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

ajauduta siihen tilanteeseen, että tavallinen kansalainen [Puhemies koputtaa] ei saisi luottoa. Tämä pitää turvata. [Puhemies: Minuutti!] Markkinointikiellon valmistelu on käynnissä.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän ihan yksi lisäkysymys, edustaja Sarkkinen, ja sitten mennään kysymys—vastaus-periaatteella loput kysymykset.

16.55 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ylivelkaantuminen ja luottotietojen menetys on tragedia yksilölle, mutta se on myös kansantaloudellinen ongelma, sillä ylivelkaantuminen aiheuttaa kannustinloukkuja ja luottotietojen menetys voi syventää syrjäytymiskierrettä. Ylivelkaantumisen taustalla on toki monenlaisia tekijöitä, kuten tulottomuutta ja köyhyyttä, elämänhallinnan ongelmia, konkurssveja, puutteita taloustaidoissa. Ylivelkaantumisen yhteiskunnalliset kustannukset ovat karneat, mutta joku silläkin käärii rahaa. Erilaisia pikavippejä ja kulutusluottoja tarjoavat yhtiöt käärivät voittoja, ja toisaalta velan perintää hoitavat yhtiöt hyötyvät ihmisten taloudellisesta ahdingosta.

Arvoisa puhemies! Kysyisinkin ministeriltä: miten voitaisiin suitsia velan perinnän epäkohtia, sillä velan perintäkulut ovat usein kohtuuttomat suhteessa alkuperäiseen velkapääomaan?

16.56 Oikeusministeri Antti Häkkinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perintätoiminnan lähtökohdat ja perintäyhtiöt ovat tuolla TEMin puolella osittain, mutta voin tähän kokonaisuuteen vastata niin, että tuomioistuimet jo nyt käytännössä katsovat, mitkä ovat kohtuullisuuspykälän mukaisia toimenpiteitä.

Velkaantumisen kokonaisuusprobleema lähtee ennen kaikkea siitä ennaltaehkäisyn haasteesta tällä hetkellä. Sen takia ihmisille pitää kyetä antamaan ennaltaehkäisevästi talous- ja velkaneuvontaa sekä taloustaitojen opastusta ja täytyy lisätä luotonantajien velvollisuuksia toimia vastuullisesti. Nämä ovat aivan ydinelementtejä. Jos henkilö on ajautunut velkaongelmiin, niin me olemme nyt jo tehneet merkittäviä resurssipanostuksia siihen, että ylivelkaantuneitten ihmisten neuvontaa lisätään, ulosoton prosesseja nopeutetaan ja velkajärjestelyprosesseja nopeutetaan. Eli ihmisten asiat hoidetaan jatkossa paljon nopeammin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys metsien kestävästä käytöstä (Ville Niinistö vihr)

Suullinen kysymys SKT 166/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Niinistö.

Keskustelu

16.57 Ville Niinistö vihr: Arvoisa puhemies! Tässä maassa on aina sukupolvi toisensa jälkeen rakennettu parempaa tulevaisuutta lapsillemme, ja nyt meidän sukupolvemme tietää, että tapamme kuluttaa luonnonvaroja on kestämaton ja ilmastonmuutos uhkaa lastemme

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

tulevaisuutta. Meidän velvollisuutemme on korjata tämä, ja siinä Suomen metsät ovat osa maailman keuhkoja. Me tarvitsemme niitä ilmastonsuojeluun.

Kansainvälinen ilmastopaneeli toi esille, että metsien hiilinieluja pitäisi kasvattaa, jotta ilmaston lämpeneminen on rajoitettavissa siedettäviin lukuihin, ja Suomen nykylinja ei tähän riitä. Suomen hallitus on tavoittelemassa sellaista hakkuutasoa, josta voi seurata se, että hiilinielut puolittuvat ja Suomi ei pysty päästövähennyksillä olemaan mukana ilmastonsuojelussa [Välihuutoja keskustan ryhmästä] vaan mitätöi niiden vaikutukset vuoteen 2030 asti. Samoin on huolia siitä, että esimerkiksi Ylä-Lapissa on jo nyt avohakkuuta, jotka pilaavat myös metsien luontoarvoa [Puhemies: Kysymys?] ja vaarantavat porotaloutta.

Miten hallitus aikoo varmistaa, että metsien käyttö on kestävää niin ilmastolle kuin ympäristöllekin, ja onko metsälakia [Puhemies koputtaa] ja hiilinielua tarkoitus jollain tavalla parantaa?

16.58 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastomuutoksen torjunnassa tarvitaan nopeasti sitä, että päästöjä ajetaan alas, ja olenkin ylpeä kertoessani, että hallitus on tänä päivänä antanut esitykset kivihiilikiellon voimaantulosta vuonna 2029 ja uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoitteista. Näillä saadaan päästöjä alas.

Mutta tämä edustaja Niinistön nostama huoli siitä, että myös hiilinieluja täytyy ylläpitää ja tulevaisuudessa vahvistaa, on tärkeä. Viestini on, että tämä on myös maailmanlaajuinen ongelma, eli maailmalla tarvitaan enemmän metsää, paremmin kasvavia metsiä. Jotta päästään siitä keskustelusta, onko Suomen puunkäyttö juuri nyt oikealla tasolla vai pitääkö sitä hieman vähentää vai hieman nostaa, on tärkeämpää katsoa tätä nielukysymystä pitkällä tähtäimellä, ja olen esittänyt useita toimenpiteitä, missä lähdetään lisäämään metsäalaa Suomessa istuttamalla puita esimerkiksi viljelykäytöstä lopetetuille pelloille tai tekemään vastaavia muita toimenpiteitä, millä nieluja pitkäjänteisesti vahvistetaan. Tämä on se oikea tie: metsien kasvun lisääminen, nielujen pitkäjänteinen vahvistaminen.

Puhemies Paula Risikko: Vielä ehditään yksi lisäkysymys.

16.59 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme siitä samaa mieltä, että nämä toimet, mitä ministeri Tiilikainen on ehdottanut, ovat hyviä ja hiilen sidontaa tarvitaan, ja toivonkin, että hallitus miettii myös sitä, että voitaisiin hiilikorvauksia harkita, niin että metsänomistaja voisi saada tuloja siitä, että annetaan metsien kasvaa vanhempaan ikään ja lykätään hakkuukäytäntö metsissä, jolloin ne toimivat hiilinieluina, ja että metsänomistajaa kannustettaisiin myös siihen toimintaan. Tämä olisi monipuolista metsäpolitiikkaa. Mutta mikään näistä toimistahan ei korvaa sitä, mitä te esitte, että hiilinielut tulevat nykysuunnitelmissa pienenevään seuraavien 15—20 vuoden aikana. Istutukset vievät noin 30 vuotta aikaa, ja tämäkin pitäisi korjata.

Haluaisin kysyä myös ministeri Lepältä, jos ministeri Leppä voi vastata: Näettekö te Ylä-Lapissa esille nousseet ongelmat avohakkuissa sellaisina, että hallituksen pitäisi puutua niihin ja parantaa metsälakia niin, että maisemallisesti ja poronhoidolle ja luonnolle kohtuutonta haittaa ei aiheuteta tällaisilla hakkuilla, että ihminen ostaa maan, hakkaa metsän ja myy sen [Puhemies koputtaa] ja siinä ei ole vastuullista pitkän aikavälin hoitoa?

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

17.00 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Metsien kasvu ja kasvava metsä on ainoa, joka sitoo hiiltä, ja siihen me pyrimme. Siihen suomalainen metsätalous, koko metsäklusteri, on pystynyt, ja kun se on 60 vuoden aikana kaksinkertaistanut kasvun, se on myös samalla kaksinkertaistanut hiilensidontakyvyn. Eli tämä on menestystarina. Se on päivänselvä asia.

Sitten meillä on uunituore, muutaman vuoden takaa oleva metsälaki, joka mahdollistaa metsänomistajille entistä monipuolisemmat metsänkäsitteilymuodot ja joka on tuonut tullessaan myös sitä kaivattua monimuotoisuutta, ja se on hyvä asia. Mitä näihin Ylä-Lapin hakkuisiin tulee, niin Metsäkeskus arvioi. Se on oikea viranomainen arvioimaan, onko siellä toimittu oikein vaiko ei, ja tähän arvioon myöskin itse luotan. Tämä laki sinänsä on erinomaisen hyvä ja toimiva, ja uskon, että sillä tulee olemaan paljon merkitystä — niin kuin ministeri Tiilikainen täällä sanoi, että näitä on arvioitava pidemmällä aikavälillä, niin juuri tästä näkökulmasta — suomalaisten metsien sekä tuottoon, hiilensidontaan että monimuotoisuuteen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyvistä laeista annetun hallituksen esityksen (HE 61/2018 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 61/2018 vp

Hallituksen esitys HE 104/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 21/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 21/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja Jalonen, olkaa hyvä — ja muut siirtyvät ulkopuolelle kokoustamaan.

Keskustelu

17.02 **Ari Jalonen sin** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nyt tosiaan tämä meidän mietintömme, joka siis on tämmöinen kokonaisuudistus, jolla rakennetaan Liikenne- ja viestintävirasto. Tässä on 635 sivua, mikä kuvaa hyvin tämän asian laajuutta. Eli Liikenne- ja viestintäviraston perustaminen on täällä se asia. Ja koska tähän liitetään siis Liikenteen turvallisuusvirasto, Viestintävirasto ja Liikenneviraston osia, niin tämä on tosiaan hyvin laajamittainen, ja sitten vielä Liikennevirastosta tulee osittain Väylävirasto, eli tämä on hyvin, hyvin, hyvin laaja kokonaisuus.

Tällä pyritään vastaamaan tähän uudistuvaan ympäristöön, haasteelliseen ympäristöön, missä entistä enemmän perinteinen liikennepuoli ja digitaalisuus ja myös automaattisuus

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

yhdistyvät. Ne ovat sidoksissa toisiinsa, ja tämän synergian pitää toimia. Synergiaa haetaan myös eri viranomaisten osaamisen ja yhteistoiminnan kautta.

Tämä on niin iso, että tästä on haasteellista löytää vielä, että mikä on se isoin positiivisuus, kokonaisuhyöty, ja on pelätty, että jotain voi jopa hankaloitua. Mutta siitä huolimatta valiokunnan enemmistö on sitä mieltä, että tämä uudistus ja sen tavoitteet ovat tarpeellisia ja tarkoituksenmukaisia.

Koska kyseessä on niin monen viraston yhdistäminen, tämä koskettaa myös erittäin suurta työntekijäjoukkoa, ja valiokunta on kantanut huolta siitä, miten tämän työntekijäjoukon suhteen asiassa mennään ja onko asia edennyt suotuisasti kaikkien kannalta. Tässä on vakuutettu, että tämä on valmisteltu hyvässä yhteishengessä henkilöstön ja sen edustajien kanssa.

Koska tässä yhdistyy niin moni asia, niin yksi tämmöinen pieni pelko on ollut siihen liittyen, että miten on tämän tehtäväjaon kanssa: menevätkö ne liian sekaisin keskenään, vai tuleeko siitä sitä kaivattua synergiaetua, niin kuin on haettu? Tehtäväjaon tulisi tulevaisuudessaakin olla selkeä niin, ettei tehdä vääriä tai päällekkäisiä toimintoja. Eli ei saa jäädä epäselvyyksiä tai ristiriitoja tähän tehtäväjakoon. Sitä me olemme valiokuntana korostaneet.

Viestintäpuoli: Viestintäviraston roolista on keskusteltu paljon. Kun koko viestintäsektoriin, lähinnä sen turvallisuuteen, liittyy erittäin suuresti semmoinen luottamuksen henki, niin tätä ollaan haluttu korostaa, ja erityisesti Viestintäviraston osaa Kyberturvallisuuskeskusta. Tämä Kyberturvallisuuskeskus erityisesti on syytä pitää erillään tästä kokonaisrakenteesta, jotta se pystyy toimimaan sillä tehokkuudella ja tarkkuudella ja luotettavuudella ja sitoutumattomuudella, mitä tämä toiminta vaatii. Eli me olemme nostaneet myös tässä kohtaa esille sitä, että tämä tulisi sitten ihan budjetillisesti huomioida ja tulisi myös muilla tarvittavilla resursseilla huolehtia, että erillisyyks muusta toiminnasta voidaan taata.

Kuten aloitin ja jo monesti olen toistanut, tämä on niin iso uudistus, että tätä on syytä seurata erityisen tarkkaan, ja varsinkin nimenomaan tämän Kyberturvallisuuskeskuksen kannalta. Seuranta on äärimmäisen tärkeää tässä.

Vielä viimeiseksi on välttämätöntä esitellä ja kertoa se, että valiokunta kiinnitti huomiota tämän lain valmisteluun. Tämä on, kuten sanottu, iso paketti, ja tähän on jouduttu maakuntauudistuksen, sanotaanko, kysymysmerkin takia tekemään myös täydentävä esitys, ja tässä on paketin koosta johtuen tullut aika paljon — liian paljon — lakiteknisii korjaustarpeita. Olemme todenneet, että tässä yhteydessä myös asian kiireellisyydestä johtuen on hieman laintarkastusta oikaistu, ja olemme nostaneet esille sen, että laintarkastuksen kohdalla pitää olla huolellisempi tulevaisuudessa ja erityisesti tarvitsee kiinnittää huomiota kokonaisuuteen — miten laatu pysyy sillä tasolla, mitä tässä talossa pitää olla. Luen tästä yhden kohdan: ”Valiokunta kiinnittää liikenne- ja viestintäministeriön virkamiesjohdon huomiota lainvalmistelun tasoon ja pitää välttämättömänä, että ministeriö ryhtyy toimenpiteisiin lainvalmistelun parantamiseksi.”

Itse uskallan tässä yhteydessä nostaa esille sen, että valiokunta on useiden muiden asioiden kohdalla kiinnittänyt huomiota muun muassa henkilöstöresursseihin ja niiden riittävyyteen. Se on tässä vaiheessa kenties korostetusti lausuttava esille liittyen tähän seurantaan ja siihen, miten tarpeisiin pystytään vastaamaan.

Vaikka tässä on hylkyvastalause, niin tästä lainvalmistelun negatiivisesta sävystä huolimatta on myös syytä esittää kiitos koko valiokunnalle, niin opposition kuin hallituksen edustajille. Työtä on tehty kuitenkin yhdessä ja on pyritty löytämään mahdollisimman hyvä loppuratkaisu. Erityinen kiitos on esitettävä valiokunnan neuvoksille ja eduskunnan

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

muulle virkamiehistölle, jotka ovat tämän mietinnön kirjoittaneet. Kuten sanoin, tässä on 635 sivua, ja sitä työtä on riittänyt. Mutta samaan hengenvetoon on myös esitettävä kiitos ministeri Bernerille. Nimittäin välittömästi, kun nämä haasteet tulivat hänen tietoonsa, niin hän tarjosi kyllä kaiken avun, mitä oli saatavissa ja annettavissa, elikkä kiitos myös ministerille.

Tähän kiitoksen perään tahdon vielä todeta sen, että seuranta on äärimmäisen tärkeää, ja sen, että valiokunnan enemmistö on pitänyt tätä uudistusta ja sen tavoitteita tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Tämä virastouudistus mahdollistaa koko liikenne- ja viestintäsektorin uudenlaisen toiminnan tehostamisen.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä. Seuraavaksi puhujalistalle.

17.12 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Itse tämän esityksen sisällöstä puhuttaessa, niin, no, voi olla, että siitä virastojen yhdistämisestä tällä aikataululla ja suunnittelulla koi-tuu hyötyä tai säästöjä, mutta se ei ole mielestäni mitenkään erityisen kiistämätöntä. Tähän lainvalmisteluun ja sen laatuun huomiota kiinnitettäessä sanoisin niin, että ei se virkamies-johto kyllä tee hallituksen esityksiä, vaan ne allekirjoittaa pääministeri ja vastuuministeri, eli kyllä se vastuu on siellä.

Tämä tuotiin eduskuntaan hyvin keskeneräisenä esityksenä. Ei ole kohtuullista tuoda eduskunnalle käsiteltäväksi lakia, jossa valmistelu on niin heikkoa, että valiokunnassa jou-dutaan jopa oikolukemaan sitä ja tekemään kymmeniä sisältömuutosehdotuksia. Laintar-kastusta ei ole ehditty tehdä, niin näinhän siinä voi käydä.

Ihmetyttääkin, mihin perustuu tämä kiirehtiminen, että vielä täydennetyllä esityksellä täytyy käydä sotkemaan tätä asiaa, ennen maakuntauudistuksen ratkeamista väkisin viedä eteenpäin, ja mikä sen tarkoitus voi olla. Eikö hallitus itse usko enää maakuntauudistuksen toteutumiseen, vai onko joissain piireissä jo tiedossa niin hyvä ehdokas tämän uuden viras-ton johtoon, että päätös tästä valinnasta haluttaisiin tehdä jo tällä hallituskaudella?

Omasta mielestäni voitaisiin laittaa tämä esitys nyt narikkaan, ottaa tämä harjoituksena ja pistää saman tien ylös tarvittavat korjaukset ihan siihen tilanteeseen, kun se maakunta-uudistuksen kohtalo on ratkennut, ja palata tähän asiaan sitten.

17.14 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Käsittelyssä oleva vi-rastouudistus on ollut kaikkea muuta kuin hyvää lainsäädännön valmistelua ministeriöstä käsin, ja se on tietysti näkynyt myös liikenne- ja viestintävaliokunnan työssä, niin kuin jo kahdessa edeltävässä puheenvuorossa tuli hyvin esiin.

Virastouudistukseen tuli myös hallituksen täydentävä esitys HE 104, joka erotti virasto-uudistuksen maakuntauudistuksesta ja jossa viittaukset maakuntiin korvattiin ely-keskuk-silla. Asiantuntijakuulemisissa oltiin huolissaan muun muassa Väyläviraston ja Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänjaosta, viestinnän roolista ja resursseista ja henkilöstön ase-masta. Huolta on aiheuttanut kiirehditty aikataulu ennen maakuntauudistusta. Pelätään ny-kyisen Liikenneviraston nykyisen ammattitaidon ja keskusteluyhteyden heikkenemistä.

Valiokunnalle toimitetuista lausunnoista voi todeta, että runsaasti kritiikkiä tuli Keskus-kauppakamarilta, Kuntaliitolta, EK:lta sekä sen jäseniltä Infra ry:ltä ja Logistiikkayritys-ten Liitolta. Varsinkin EK antoi asiantuntijakuulemisissa suoraan ymmärtää, että esityk-sen motivaationa on LVM:n sisäinen halu heittää kaikki palikat kerralla ilmaan ikään kuin taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset olisivat paljon vähäpätöisempiä.

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

Tähän esitykseen/malliin kaivattiin myös ulkopuolista arviointia, mielestäni ihan syystä. Asiantuntijoiden kommentit valiokuntatyössä, ”miksi tähän oli pakko ryhtyä tai mikä on tämän uudistuksen hyöty”, kertovat mielestäni kaiken LVM:n sisäisestä halusta eikä niinkään toiminnallisesti järkevistä vaikutuksista. Nämä sitaatit ovat siis valiokunnan kuulemisista ja asiantuntijoilta, jotka ovat yhteydessä meihin myös käsittelyn aikana muutoinkin kuin valiokuntatyössä.

Uudistus on merkittävä ja suuri jo muutoinkin, mutta se koskee todellakin myös 1 500:aa työntekijää. Käsittelyn aikana tuli myös erittäin huolestuneita viestejä henkilökunnan kuulemisesta ja aidosta vaikuttamisesta uudistuksen sisältöön ja sen tavoitteisiin. Lähinnä sitten ministeriön asiantuntijoiden toimesta vakuuteltiin aitoa mahdollisuutta osallistua lakikokonaisuuden valmisteluun.

Mitä tulee lainvalmistelun tasoon muutoin, tästä paketista kuultiin valmistelun aikana, että oikeusministeriö ei pysty aikataulujen varjossa edes lukemaan koko esitystä, saatikka suorittamaan laintarkastusta. Joku voisi tässä kohdin todeta, että ennenkuulumatonta.

Valiokunnassa tehtyjen korjailujen vuoksi mietintö paisui lähes 650-sivuiseksi. Valiokuntatyöstä voi kertoa myös sen epämiellyttävän kuriositeetin, että mietinnön piti valmistua valiokunnasta kiirehtien siitä syystä, että saadaan uuden viraston pääjohtajan paikka määrääjässä hakuun.

Arvoisa puhemies! Lopputulos oli valiokuntatyön jälkeen se, että valiokunnan mietintöluonnoksessa on kappale, joka kuuluu seuraavasti: ”Valiokunta kiinnittää huomiota lainvalmistelun laatuun. Alkuperäinen hallituksen esitys on tosin laaja, mutta vielä hallituksen täydentäväänkin esitykseen on jäänyt paljon korjattavaa. Tämä ilmenee yksityiskohtaisissa perusteluissa olevasta luettelosta lakiteknisistä ja teknisistä korjauksista. Valiokunta korostaa oikeusministeriön laintarkastuksen keskeistä merkitystä ja katsoo, että laintarkastuksen hyödyntämättä jättäminen saa tulla kyseeseen vain poikkeustapauksissa ja erityisesti syistä. Valiokunta kiinnittää liikenne- ja viestintäministeriön virkamiesjohdon huomiota lainvalmistelun tasoon ja pitää välttämättömänä, että ministeriö ryhtyy toimenpiteisiin lainvalmistelun parantamiseksi.”

Arvon kollegat! Tämä kaikki todellakin on valiokunnan mietintöluonnoksen tekstiä.

Ei liene tässä kohdin puheenvuoroa epäselvää, että meille sosiaalidemokraateille, perussuomalaisille ja vasemmistoliitolle ei jäänyt muuta vaihtoehtoa kuin jättää hallituksen esityksiin 61 ja 104 hylkäysesitys — siitä esittely lain toisessa käsittelyssä.

17.19 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin on kuultu, tässä on käsittelyssä erittäin iso uudistus. 650 sivua jo asiana kertoo siitä, että on tehty pitkä ja perusteellinen lainvalmistelu- ja uudistustyö. Täällä on nostettu esiin tärkeitä kohtia, muun muassa tämä kyberturvallisuuden huomioiminen tässä asiassa.

Maakuntauudistus, mitä täällä salissa on monessa eri yhteydessä käsitelty ja käsitellään vielä tulevinakin kuukausina, on ollut yksi haasteellinen asia tässäkin uudistuksessa, ja siksi on jouduttu täydentämään tätä esitystä.

Valiokunta on mielestäni tehnyt arvokasta työtä ja tehnyt tärkeitä huomioita muun muassa tähän lainvalmistelukysymykseen. Ei sitä käy kiistäminen. Totta kai lainvalmistelun pitää olla perusteellista. Ja jos siinä havaitaan jotain, niin valiokunta tekee siitä asianmukaisen kirjauksen omaan tekstiinsä.

Se, että arvostellaan kaikkia uudistuksia, lienee kuitenkin opposition päätehtävä. Tässäkin tapauksessa se lähtee siitä, että uudistuksia vastustetaan niin kuin täällä on muutaman

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

vuoden aikana kuullut. Mutta on syytä muistaa, että missään asiantuntijalausunnossa ei esitetty tämän uudistuksen kaatamista. Nimenomaan sitä kaatoa ei minkään asiantuntijan lausunnosta löydy. Siellä on esitetty kysymyksiä ja mahdollisia epäilyjä, mutta kukaan asiantuntija ei missään vaiheessa sanonut, että tämä uudistus pitää kaataa. Näin eivät siis ole asiantuntijatkaan sanoneet.

Loppujen lopuksi kaikki uudistukset ratkeavat sen jälkeen, kun uudistus on tehty, on katsottu, kun se toteutuu ja miten siinä toteutumisessa on käynyt. Silloin tiedetään, onko uudistus ollut tarpeellinen ja asianmukainen.

17.21 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Liikenne- ja viestintäviraston perustamiseen tuntuu nyt liittyvän kyllä aikamoinen juridinen sekasotku. Tässä mielenkiinnolla olen nyt kuunnellut valiokunnan jäsenten puheenvuoroja, koska kristillisdemokraateillaan ei ole edustajaa valiokunnassa, ja kyllä myöskin aika huolestuneena siinä mielessä, että onko todellakin niin, että valiokunta on itse asiassa oikeastaan pistetty tekemään se kirjoitustyö, mikä olisi pitänyt siellä ministeriössä tehdä. Kyllä todellakin, niin kuin täällä joku edustaja mainitsi, lähestulkoon 650-sivuinen mietintö: kyllä se varmaan kertoo omaa kielensä siitä, että melkoinen harjoitus tässä talossa on jouduttu tekemään. Ja tämä ei kyllä varmaankaan liene hyvää lainsäädäntötyötä. Jos on näin, että oikeusministeriön laintarkastuksen hyödyntäminen on jätetty käyttämättä myöskin tämän kiireen takia, niin sekin kuulostaa kyllä varsin huolestuttavalta.

Tässä vaiheessa en uskalla lähteä vielä arvioimaan, miten ryhmä tähän suhtautuu. Mutta toivonkin, kun ministeri on täällä paikan päällä, että ehkä vielä saisimme kuulla tästä laintarkastuksen hyödyntämättä jättämisestä: onko pelkästään tämä kiire ollut koko ajan syynä tässä taustalla vai miksi tällaiset ihan, voisiko sanoa, todella tärkeät elementit on näinkin laajassa ja isossa, perustavaa laatua olevassa lakikokonaisuudessa jätetty tekemättä? Todellakin kyllä täytyy sanoa, että äärimmäisen huolestuneena kuuntelen tätä.

Kiitoksia myöskin valiokunnan puheenjohtajalle, joka ei pyrkinyt korulauseilla tätä kuorruttamaan vaan kertoi sen, mistä tässä on ollut valiokunnassa kysymys.

17.22 Ari Jalonen sin: Arvoisa puhemies! Se on tosiaan näin, että KD:llä ei ole jäsentä meidän valiokunnassa. Valiokunnan puheenjohtajana tarjoan yhteistyön kättä: minun kanssani voi kyllä keskustella aina, kun siihen tarvetta tältä sektorilta nähdään. Eli tämä yhteistyö kyllä toimii.

Asia on niin poikkeuksellinen, esitys on niin laaja, ja täydentävä esitys on niin laaja, että se on jo fyysisesti niin iso paketti, että se on inhimillisestikin ymmärrettävää, että siellä on niitä virheitä. Mutta koska niitä lakiteknisii virheitä määrällisesti on aivan liikaa, niin oli syytä kirjoittaa tämä avoimesti mietintöön ja korostaa sitä, että tulevaisuudessa pitää kiinnittää huomiota tähän lainvalmistelun tasoon. Tästä ei ole siis moittiminen suoraan oikeastaan ketään yksilönä ja henkilökohtaisesti, vaan tätä kokonaisuutta, mikä tässä on.

Enemminkin kiinnittäisin huomion siihen, että pyritään seuraavaksi parempaan ja pidetään kuitenkin tämä positiivinen, hyvä henki ja pysytään siinä niin kuin kiitoksen hengessä, mistä tuossa esittelypuheessakin sanoin. Tässä on syytä kiittää isoa henkilöstömäärää tämän talon virkamiehiä ja myös valiokunnan jäseniä.

17.24 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Se, että arvostelin tätä esitystä, ei ollut todellakaan edustaja Taimelan mielipide, vaan suoraan sanottuna se tuli sieltä asiantunti-

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

joitten kautta valiokunnan kuulemisissa, ja mainitsin muun muassa ne, jotka erittäin kriittistä palautetta antoivat: Keskuskauppakamari, Kuntaliitto, EK ja sen jäsenet Infra ry ja Logistiikkayritysten Liitto. Elikkä eivät ole omia mielipiteitäni nämä vastustamiset sinänsä.

Kun edustaja Pakkanen täällä heitti, että asiantuntijat eivät kuitenkaan ilmoittaneet valiokunnassa sitä, että he haluavat tähän lakiin hylkyesityksen, niin en ole varmaan koskaan istunut ja saanut vaikuttaa sellaisessa valiokunnassa, jossa näin toimitaan. Mutta he tuovat niitä duubioita esiin sen vuoksi, että me sitten valiokunnan jäsenenä niihin myös puuttuisimme ja myös ministeri puuttuisi.

Pakkanen totesi lopussa, että kaikki ratkeaa, kun uudistukset on tehty. Oletteko, edustaja Pakkanen, oikeasti sitä mieltä, että muun muassa taksiuudistuksen kohdalla, joka astui voimaan 1.7.2018, on niin, että kun se astui voimaan ja uudistus oli tehty, niin sitten kaikki ongelmat ratkesivat? Tämä kysymys sopii oikein hyvin nyt, kun edustaja Heinonenkin on salissa.

17.26 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Täydennän vielä tätä keskustelua niin, että kun sanotte, että asiantuntijat eivät tätä esitystä ole vastustaneet, niin kun katsoo kuultuja asiantuntijoita, niin kyllä aika moni heistä on enemmänkin asianosainen kuin asiantuntija. Eli he ovat sellaisia henkilöitä, jotka tulevat työskentelemään siinä uudessa organisaatiossa, joten heidän ovat täysin jäävejä puhumaan tästä tarkoituksenmukaisuusharkinnan tasolla, koska he ovat itse tällä hetkellä töissä siellä organisaatiossa ja tulevat jatkossakin olemaan. Eivät he varmasti lähde arvioimaan sitä, onko tämä uudistus tarkoituksenmukainen, ja vaaranna omia työtehtäviään sillä.

17.26 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käytin puheenvuoroni lopussa sanontaa, että uudistumisen toteutuminen pystytään arvioimaan vasta, kun uudistus on tehty, ja sen jälkeen, kun arvioidaan sitä uudistusta, ratkeaa, onko se ollut hyvä vai huono uudistus.

Tässä edustaja viittasi taksiuudistukseen, joka täällä salissa myös aiheutti kovaa keskustelua. Nyt uudistus on tehty, ja paraikaa seurataan, miten siinä uudistuksessa on käynyt. Ja niin kuin edustaja hyvin tietää, meillä on jo nyt valiokunnassa asia, missä vähän tarkennetaan tätä uudistuksen sisältöä.

Tulevaisuudessa voidaan varmaan myös tähän virastouudistukseenkin palata tavalla tai toisella, mikäli siihen antaa aihetta se, että siinä on jotain sellaista korjattavaa tai täsmennettävää. Mutta ei sitä etukäteen tiedä näistäkään uudistuksista.

Yleensä kyllä se kaatoesityskin siellä joissakin sanonnoissa aina valiokunnassa tulee, ei toki tässä esityksessä, mutta joissakin esityksissä tulee se, että uudistus ja sen valmistelu pitää keskeyttää tai lopettaa.

Puhemies Paula Risikko: Sitten ministeri, olkaa hyvä, 3 minuuttia.

17.27 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää valiokuntaa liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastouudistuksen käsittelystä.

Esitys on laaja, se käsitti yli 2 000 sivua. Tällä esitystavalla varmistimme, että virastojen muuttuvat tehtävät ja toimialat välittyvät suoraan lainsäädännön kautta kansalaisille, yrityksille ja muille palveluiden käyttäjille. Itse uskon kyllä, että tästä uudistuksesta on ai-

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

toa hyötyä. Me näemme, kuinka paljon tällä hetkellä markkinat muuttuvat liikenteessä, kuinka paljon digitalisaatio ja automaatio tulevat jatkossa vaikuttamaan. On äärimmäisen tärkeää, että Viestintäviraston markkinaosaaminen ja Trafín lupa- ja turvallisuusosaaminen voidaan yhdistää, kun liikenne ja viestintä yhdistyvät entistä tärkeämmin ja kiinteämmin toisiinsa. Tällä uudistuksella on aidosti merkitystä.

Minä haluaisin myöskin kertoa, että olen itse ollut useammassa tilaisuudessa läsnä ja nähnyt, kuinka vahvasti henkilöstö on ollut sitoutunut tähän tekemiseen, kuinka paljon meidän sisäisessä viestinnässämme on annettu palautetta, kuinka joka ikinen dokumentti on ollut joka ikisen henkilöstön jäsenen käytettävissä ja avoimesti käsiteltävissä. Hankkeen ympärillä on ollut intranet, joka on aidosti mahdollistanut kaikille osallistumisen.

Tätä hanketta on kritisoitu kiireestä. Kuitenkin tämä on ollut lausuntokierroksella tämän vuoden alkupuolella ja sitä on työstyetty pitkään. On myöskin annettu kritiikkiä siitä, että esitys on erittäin laaja. Näin se on. Tässä kohtaa kun näin suurta uudistusta hallinnonalalle tehdään, me olemme halunneet tarkemmin määritellä tehtäviä ja toimenkuvia, vastuuta ja velvoitteita ja myöskin nimenomaan katsoa, miten näiden virastojen tehtävät tarkemmin määritellään. Olen itse ollut sitä mieltä, että se on tärkeä tehdä, koska sillä tavalla, miten meillä tehtävät ovat tänä päivänä määriteltyinä, emme itse asiassa ole nyt paremmassa tilanteessa, vaan tulevaisuudessa meillä tulee olemaan tarkemmin tämä kokonaisuus vietynä.

Valiokunta kiinnitti mietinnössä huomiota lainvalmistelun laatuun. Otan tämän kritiikin luonnollisestikin vastaan. Tekniset virheet ovat valitettavia, ja niitä ei tulisi olla eduskuntavaiheessa. Niin kuin edustaja Jalonen totesi, esitys on erittäin laaja, sitä on tehty pitkään ja siinä on myöskin ollut inhimillisiä virheitä. Oikeusministeriön resurssien vuoksi hallituksen esitystä ei ollut voitu tarkastaa kokonaisuudessaan, osia siitä on kuitenkin tarkastettu. Olemme liikenne- ja viestintäministeriössä kiinnittäneet erityisesti tällä hallituskaudella huomiota lainvalmistelun laatuun. Kolmen ministeriön yhteistyönä olemme käynnistäneet lainvalmistelukoulutuksen yhdessä Itä-Suomen yliopiston kanssa. Tähän koulutukseen osallistuu nyt 30 henkilöä, ja he saavat opinnot päätökseen maaliskuussa. Sen jälkeen jatkuu seuraava kurssi taas vastaavanlaisesti, ja tulevaisuudessa yhteistyötä tehdään viiden ministeriön kesken. Toivottavasti tällä pystymme vastaamaan eduskunnan kritiikkiin ja samalla myöskin parantamaan omaa laatuaamme tulevassa työssä ja myöskin vastaamaan näin valiokunnan tarpeisiin. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 61/2018 vp sisältyvien 11., 14., 17.—20., 22., 24.—26., 29., 33., 34., 36., 42., 49., 50., 59., 61.—63., 69., 71., 72., 76., 78., 80., 86. ja 89. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 104/2018 vp sisältyvän 60. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi yhdistettyinä hallituksen esitykseen HE 61/2018 vp sisältyvien 1.—10., 12., 13., 15., 16., 21., 23., 27., 30.—32., 35., 37.—41., 43.—48., 51.—58., 66.—68., 70., 73.—75., 77., 79., 81.—85., 87. ja 88. lakiehdotuksen sekä hallituksen esitykseen HE 104/2018 vp sisältyvien 1.—40. ja 44.—59. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 61/2018 vp sisältyvän 28. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 61/2018 vp sisältyvien 60., 64. ja 65. lakiehdotuksen sekä hallituksen

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

esitykseen HE 104/2018 vp sisältyvien 41.—43. lakiehdotuksen hylkäämisestä yhdistettyinä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajokorttilain 32 ja 61 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 186/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annettussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräjän päättymistä, siirrytään päiväjärjestykseen seuraavaan eli 5. asiakohtaan.

Ministeri Berner esittelee, olkaapa hyvä.

Keskustelu

17.34 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys ajokorttilain 32 ja 61 §:n muuttamiseksi. Ehdotuksella toteutetaan yksi kevään kehysriihessä esille nousseista uusista norminpurkuhankkeista eli mobiiliajokortin käyttöönotto. Lisäksi luodaan edellytyksiä matkailun kasvulle sekä lisätään pohjoismaista yhteistyötä hyväksymällä Grönlannissa ja Färsaarilla myönnetty ajokortit myös Suomessa lyhytaikaiseen ajoon.

Ehdotamme ajokorttilakia muutettavaksi niin, että perinteisen ajokortin rinnalle otettaisiin käyttöön vapaaehtoinen ja maksuton sovellus eli niin sanottu mobiiliajokortti. Mobiiliajokortilla ajo-oikeus voitaisiin osoittaa liikennevalvonnassa vastaavasti kuin perinteisellä ajokortilla. Sen sisällöstä, kehittämisestä ja turvallisuudesta vastaisi Liikenteen turvallisuusvirasto. Mobiiliajokortti ei korvaisi varsinaista ajokorttia vaan olisi ajokortin haltijoille tarkoitettu lisäpalvelu. Mobiiliajokortti on yksi käytännön esimerkki siitä, mitä digitalisaatio mahdollistaa liikenteen alalla. Se on ollut testikäytössä joulukuusta 2017, ja käyttäjäkokeemukset ovat olleet erinomaisia niin käyttäjien kuin yritysten osalta. Suomalainen mobiiliajokortti on herättänyt suurta kiinnostusta myös ulkomailla, ja Suomella onkin erinomainen tilaisuus olla myös tässä kehityksen kärjessä.

Ehdotamme lisäksi ajokorttilakia muutettavaksi niin, että Färsaarilla ja Grönlannissa myönnetty ajokortit hyväksyttäisiin Manner-Suomessa ajamiseen enintään yhden vuoden ajan maahantulosta. Ajokortin kelpoisuudesta riippuen sillä voisi kuljettaa moottoripyörää ja B-luokkaan kuuluvia ajoneuvoja. Ajokortin vaihtaminen suomalaiseen edellyttäisi kuitenkin vastaavan kuljettajatutkinnon suorittamista. Esitetty muutosehdotus on vastaus myös Pohjoismaiden ministerineuvoston rajaesteneuvoston esiin nostamaan epäkohtaan. Färsaarten ja Grönlannin itsehallintoalueiden ajokortteja ei hyväksytä tällä hetkellä kaikkialla Pohjoismaissa rajoituksetta. Kansallinen lakimuutoksemme on kädenojennus näille alueille. Jatkossa myös vuodelta 1985 olevaa pohjoismaista ajokortti- ja rekisteröintisopimusta on mahdollista muuttaa niin, että kaikki Pohjoismaat hyväksyisivät näiden alueiden ajokortit.

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

Molemmat ehdottamamme muutokset koskevat Manner-Suomea. Ahvenanmaalla on itsehallintolain mukainen oikeus omaan ajokorttilainsäädäntöön. Lakimuutokset ehdotetaan tuleviksi voimaan 1. helmikuuta 2019. — Kiitos.

Puhemies Paula Risikko: Puhujalistalle.

17.37 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos jälleen kerran ministeri Bernerille hyvästä esityksestä. Mobiiliajokortti on tervetullut uudistus, joka varmasti on tietyllä tavalla vasta alkusoittoa sille, mitä tällä saralla tullaan näkemään. Asiahan on osa laajempaa Autoilija-sovellusta, jossa mukaan saadaan esimerkiksi rekisteriotteen tekninen osa. Suomi on tässä asiassa edelläkävijä, ja kokemukset näistä noin 2 000 koekäyttäjistä ovat olleet yksinomaan myönteisiä, kun järjestelmä saatiin käyntiin.

Niin kuin ministeri Berner kertoi, tämä ei korvaa perinteistä ajokorttia. Ja oikeastaan kysyisin, miksi ei. Miksi emme voisi mennä tässä samantien siihen? Sillä tällä hetkellä kuitenkin poliisitkaan, kun meikäläisen pysäyttävät joskus ja jonkun toisen toisella kertaa, eivät enää tänä päivänä edes kysy sitä paperista tai muovista ajokorttia, vaan he katsovat koneelta, onko ajo-oikeus voimassa. Näin ainakin omalla kohdallani on nyt viimeiset vuodet ollut niinä kertoina, kun on pysäytetty. En ole joutunut näyttämään korttia — eivätkä he ole minua edes tunnistaneet, ei syy ole ollut se. Kysyisin siis, voisiko ajatella, että tämä korvaisi myös tuon perinteisen.

Toisaalta tämä mielestäni avaisi mahdollisuuksia tällaiseen vahvan sähköisen mobiili-identiteetin luomiseen. Ja kysyisin ministeri Berneriltä myös tätä: voitaisiinko tässä lähteä määrätietoisesti etenemään siihen suuntaan, että puhelimessa voisi jatkossa olla tällainen sähköinen vahva identiteetti, jossa olisi mukana esimerkiksi ajokortti, Kela-kortti, henkilökortti? Esimerkiksi nyt ainakin nämä, mitä omassa maassa käytetään, ja ehkä tulevaisuudessa sitten muitakin asioita. Tämä olisi varmasti monelle tervetullut.

Siis kaksi kysymystä: miksi ei voisi korvata perinteistä ajokorttia, ja voisiko tätä viedä määrätietoisesti vahvan sähköisen mobiili-identiteetin suuntaan?

17.39 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan ajokorttilakia muutettavaksi siten, että ajo-oikeus voitaisiin liikennevalvonnassa osoittaa myös sähköisesti. Tämä esitys on ehdottomasti toteutettava, kuten jo viime viikolla käsittelemämme sähköinen rahtikirjakin. Ajokortti on ajo-oikeuden osoittava asiakirja. Ajokortti on olemassa, olipa se paperilla, muovilla tai sitten sähköisessä muodossa. Pääasiaahan lienee, että henkilöllä on ajo-oikeus voimassa.

Tällä hetkellä ajo-oikeus tarkistetaan liikennevalvonnassa siten, että pyydetään kuljettajaa esittämään ajokortti. Ellei hänellä ole sitä mukana, ajo-oikeuden voimassaolo tarkistetaan poliisin toimesta liikenneasioiden rekisteristä. Pahimmassa tapauksessa kuljettaja saa poliisilta rikesakon, koska ajokortti ei ollut ajossa mukana. Lisäksi ajokortin haltija voidaan velvoittaa esittämään ajokortti määräajassa poliisille. Tämä esittämisvelvollisuus on hyvin tavanomaista ja yleinen toimenpide.

Monissa maissa on vielä hankkeita, joiden tavoitteena on edetä sähköisen ajokortin käyttöönoton suuntaan. Trafissa on kehitetty ajokortin tiedot sisältävää mobiilisovellusta, joka kulkee nimellä mobiiliajokortti, osana laajempaa Autoilija-sovellusta. Mobiiliajokortti on ajokortteihin liittyvä vapaaehtoinen lisäpalvelu ajo-oikeuden haltijoille. Ajokort-

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

tisovelluksen tavoitteena on sen käyttö ajo-oikeuden osoittamiseen ja vastaavissa muissa tarkoituksissa, joissa ajokorttia tällä hetkellä voidaan käyttää.

Arvoisa rouva puhemies! Ajokorttia ei hyväksytä edelleenkään henkilöllisyyttä osoittavana tunnistamisasiakirjana esimerkiksi passia ja henkilökorttia haettaessa. Se kuitenkin hyväksytään henkilöllisyyden osoittavaksi selvitykseksi esimerkiksi äänestyspaikalla ja ravintoloissa henkilön iän todistamiseen. Vaikka ajokortin käyttö on varsin rajallista muissa kuin edellä mainitsemisani paikoissa ja tilanteissa, voi tätä ajokortin sähköistä versiota, ja samalla tätä hallituksen esitystä, kannattaa.

17.41 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Ilmeisen yksimielinen on kanta tähän hallituksen esitykseen myös asiantuntijalausuntojen perusteella, ja en itsekään tätä nyt käy vastustamaan mutta kysyn muutamaa asiaa.

Se on ihan hyvä, että digitalisaatio lisääntyy Suomessa ja että se on hallituksen linja, ja siihenhän me menemme tulevaisuudessa. Millä tavalla pidätte huolen siitä, että myös ne, jotka eivät ole siellä digitalisaation keskiössä, esimerkiksi ikäihmiset, ottavat vastaan tämän uudistuksen? Kuitenkaan tähän ei ole pakollinen, elikkä vanhalla ajokortilla pääsee kulkemaan ja sitä näyttämällä — josta tulikin mieleeni, mitä edustaja Heinonenkin tuossa sanoi, että ajokorttiahhan ei nykyään tarkasteta juurikaan, vaikka muuten auto pysäytetään, niin mistähän se sitten mahtaa johtua? Se olisi kuitenkin erittäin tärkeää, koska myös ajokorttista ajoahan on, aina silloin tällöin tupsahtaa näitä uutisia, että ajetaan ilman ajokorttia. Olisi erittäin tärkeää, että kun tulee tällainen sähköinen ajokortti, niin sitten myös sitä tarkastettaisiin ja että se olisi käytössä.

Miten sitten tämä sähköisessä muodossa oleva henkilöllisyyden todistaminen? Sehän olisi hyvin tärkeä asia myös. Me tiedämme, että ajokortti riittää hyvin monessa paikassa Suomessa: sinä pystyt esittämään sillä henkilöllisyytesi, mutta jos esimerkiksi lähdet matkalle vaikkapa Viroon, niin pitää olla se passi, elikkä se ajokortti ei riitä. Mitenkä tässä asiassa voitaisiin edetä?

Olen itsekin ollut Pohjoismaiden neuvostossa ja tiedän, että siellä tehtiin paljon toimia rajaesteiden poistamiseksi. Näen, että jokainen rajaesteiden poistaminen on hyvä asia. Pidän myös sitä hyvänä, että tehdään esitys, että Färsaarilla ja Grönlannissa myönnetyt ajokortit hyväksyttäisiin Manner-Suomessa. Elikkä näitä rajaesteitä on hyvä poistaa.

Mutta lupaatteko, ministeri, että pidätte yllä sitä teemaa, että kaikki emme elä siinä digitalisaation keskiössä? Meillä on myös paljon Suomessa väestöä, jotka eivät ymmärrä sitä ollenkaan, niin kuin monesti täälläkin tuntuu, että pysykö tässä kärryillä näissä kaikissa hienoissa muutoksissa.

17.43 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä ajokorttisovellus tai digiajokortti, millä nimellä mobiilikorttia halutaan kutsua, on todellakin hyvä uudistus, ja tämä on tätä, mitä tällä hallituskaudella on monessa asiassa tehty. Sovellutukset, mihin tämä käy, tulevaisuudessa totta kai kehittyvät, koska tämä on nyt ensimmäinen askel tällä puolella. Kun tässä on ollut tämä kokemuskäyttäjryhmä, niin hehän ovat antaneet erittäin hyvän myönteisen lausunnon tästä mobiiliajokortista, ja sillä lailla hyvä.

Ajokortti, niin kuin täällä on kerrottu, ei joka paikkaan kelpaa tunnistamista varten virallisena paperina. Lienee tärkeä asia kuitenkin, että meillä säilyy passi. Sitten tähän tunnistamiseen aikaa myöten tulee varmaan erilaisia biotunnistevaihtoehtoja lisää, ja tuleeko nämä sitten yleistymään muun muassa ajokorttipuolelle.

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

On syytä muistaa kuitenkin, että tämä sähköinen tunnistaminen on edelleen Suomessa haasteellista ihan noin teknisten yhteyksien kannalta. Siksi pidän tärkeänä, että tästä ei tule ensisijaista vaihtoehtoa, vaan meillä säilyy se perinteinen ajokortti. Ja muissakin asioissa: muun muassa junassa joskus se junalipun avaaminen on aika haasteellista, ja silloin, kun tämän tunnistamisen pitäisi toimia nopeasti, niin saattaa olla, että menee minuutti pari ennen kuin pystyy junalipun tarkistamaan, niin siinä vaiheessa tällainen manuaalinen versio olisi aika nopea kuitenkin olla.

Autoilija-sovellutus on mielenkiintoinen asia, että kuinka paljon tähän tietoa sitten sisällytetään. Mutta uskon näin, että tulevaisuudessa kaikki pystytään tarpeen vaatiessa tällä lailla sähköisesti tunnistamaan. Tämähän on monessa asiassa poliisin liikennevalvontaa helpottava tekijä. Itse kun siellä useasti poliisien kanssa tavallaan keskustelen, niin totta kai se keskustelu halutaan mahdollisimman nopeasti käydä. Siinä mielessä tämä sähköinen tunnistaminen on hyvä asia.

17.45 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin täällä on jo kuultu, niin tämä on tämmöinen varsin riidaton hallituksen esitys. Ja niin kuin on myös kuultu, niin tällä lakiesityksellä tuotaisiin nyt ajokortin kanssa rinnalle tämä mobiilisovellukseen perustuva sähköinen ajokortti, joka salasanan ja vahvan tunnistautumisen kautta tarjoaisi ajokortin rekisteritiedot. Palvelun käyttö olisi vapaaehtoista ja maksutonta, ja sähköistä ajokorttia voisi käyttää kuten fyysistäkin. Erona perinteiseen ajokorttiin käyttäjä voisi tilanteessa, jossa ei ajo-oikeutta tarvita, näyttää vain rajatut tiedot. Uskallan tässä nyt ottaa esimerkiksi ikänsä näyttämisen Alkon kassalla tai Alkon tiskillä.

Sitten samallahan tässä nyt Suomi hyväksyisi Färsaarten ja Grönlandin ajokortit vuoden ajan maahantulosta osana yhteispohjoismaisen rajaesteneuvoston tavoitteita.

Koen itse, että paitsi, että tämä tuntuu hyvin simppeleltä ja kannatettavalta, niin jatkossa tämäntyyppisissä esityksissä pitää kiinnittää erityistä huomiota meidän tietoturvaamme.

17.47 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Pohjoismaisen yhteistyön nimessä varmasti on erittäin kannatettavaa, että tämä yhden vuoden ajo-oikeuden mahdollisuus annetaan Grönlandissa ja Färsaarilla lunastetuille ajokorteille.

Tämä mobiiliajokortti sinällensä kuulostaa kyllä ihan hyvältä, ja on mielenkiintoista ollut kuullakin näistä onnistuneista piloteista ja kokeiluista. Toki tässä aina sitten herää se kysymys tietoturvasta ja vahvasta tunnistautumisesta ja näistä kysymyksistä. Mutta uskon, että tätä on varmasti ministeriössä huolella sitä kautta valmisteltu, koska niin kuin täällä on tuotu puheenvuoroissa esille, niin ajo-oikeuden osoittamisen lisäksi tähän asiakirjaa käytetään varsin usein myöskin henkilön tunnistautumiseen. Kun tuntuu, että tänä päivänä melkein minkälaisia tahansa tietosuojaportteja pystytään ammattimaisten hakkereitten puolelta murtamaan, niin totta kai tällaisestakin tulee aina sitten se huoli, että onko mahdollista, että puhelin päättyy väärin käsiin.

Siinä mielessä, kun edustaja Heinonen totesi, että kaikki pitäisi saada sinne mobiiliin, niin vähän huolestuttaa: jos siellä sitten kerralla on kaikki ja puhelin viedään, ja on kuitenkin sitten mahdollisuus murtaa tuo tunnistautuminen, niin silloin kyllä kaikki mahdolliset tiedot ovat sitten myöskin väärinkäyttäjän käsissä.

Ministeri Bernerille voi ylipäättänsä antaa kiitoksen tästä digitaalisuuden edistämisestä. Tämä näkyy sellaisena läpileikkaavana otteena ministerin erilaisissa hankkeissa. Näissä varmasti se on juuri sitä tulevaisuutta, mitä kohti ollaan menossa. Mutta tänä päivänä tun-

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

tuu, että yhä enemmän sitten kaikessa tässä digitaalisuudessa herää kaksi kysymystä: Ensinnäkin se, ovatko kaikki mukana, eli tämä digisyrjäytymisen vaara, mikä täällä tuli myöskin esille. Sitten toinen, mikä liittyy tähän tietoturvakysymykseen.

17.49 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä hieman korjata edustaja Juvosen ja edustaja Heinosen kommentteja siinä mielessä, että kun poliisi valvoo liikennettä ammattitaitoisesti — ellei hän suorita massapuhallutuksia eli suorita rattijuopumusvalvontaa — niin kun hän pysäyttää ajoneuvon, hän aina kysyy ajokorttia ja myös rekisteriotetta. Täytyy myöntää, että minullakin on kerran meinannut yksi kortiton päästä läpi, mutta seuraavana päivänä asia korjattiin. Niin kuin sanoin, ammattitaitoinen poliisi aina tarkistaa ajokortin silloin kun hän pysäyttää ajoneuvon. Se on ihan perusasioita poliisin hommassa, ja ellei se työ kiinnosta, voi mennä vaikka sisätöihin.

17.49 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Minulla on kokemusta poliiseista, ja pidän heitä kaikkia kyllä hyvin ammattitaitoisina, vaikka eivät ole sitä korttia halunneet nähdä. Olen ymmärtänyt, että he varmistavat sen mieluummin sähköisen järjestelmänsä kautta, sillä tiedän, että ihmisillä voi olla näitä kortteja useampiakin kappaleita. [Kari Kulmala: Ei voi olla kuin yksi kortti voimassa!] — Onko se laillista, niin todennäköisesti ei ole, mutta sen tiedän, että näin on.

Edustaja Essayahin puheenvuoroon: Oikeastaan itse otin sen takia puheenvuoron, kun edustaja Essayah vähän duubioi tätä, että tulisi puhelimeen tämäntyyppisiä. Itse mietin, että onhan meillä tällä hetkellä jo hyvin monella esimerkiksi rahat siellä puhelimessa, eli meillä on tileihin yhteydet sieltä, niin en ymmärrä, miksi ei olisi mahdollista luoda järjestelmää, missä lupa-asiakirjat, esimerkiksi ajokortti, olisivat siellä. Tämä, mistä ministeri Berneriltä jo kysyin, ja ehkä kohta saan siihen vastauksenkin, on nimenomaan mobiilinen, vahva sähköinen identiteetti, missä olisi siis mukana ajokortti, Kela-kortti, henkilökortti ja tämäntyyppiset. Näen tämän tulevaisuutena ja uskon, että näin tulee tapahtumaan, ja ehkä kohta kuulemme ministeri Berneriltä, että nopeastikin, toivottavasti.

Puhemies Paula Risikko: No niin, ministeri Berner vastaa. Enintään 3 minuuttia.

17.51 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa rouva puhemies! Tässäkin yhteydessä tahtotila on edetä vaihteittain, ja se tarkoittaa käytännössä sitä, että kun kaikilla ei ole vielä mahdollisuuksia käyttää mobiilisovellutusta, niin meillä on tarkoitus, että tämä on rinnakkainen palvelu. Samanaikaisesti EU ei tunnista tällä hetkellä vielä mobiiliajokorttia. Senkin takia tämä voi Suomessa nyt olla rinnakkainen, ja sitä kautta me voimme olla aktiivisesti mukana kansainvälisessä standardikehityksessä ja siihen liittyvässä työskentelyssä.

Me saamme erittäin paljon pyyntöjä muun muassa Pohjoismaiden neuvostosta siitä, että Pohjoismailla pitäisi olla yhteinen vahva sähköinen identiteetti, joka mahdollistaisi asioimisen mutta myöskin sosiaaliturvan, Kelan ja muiden palveluiden yhdistämisen, ja samalla poistaisimme myös sitä kautta rajaesteitä.

Suomessa on ollut tärkeää, että me teemme sitä työtä juuri niin, että me katsomme, että taustapalvelut voidaan sovittaa yhteen, minkä jälkeen me pystymme viemään niitä sähköiseen muotoon. Sähköinen identiteetti on varmasti tärkeä tulevaisuudessa, ja meillä nyt jo

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

vahvaa tunnistamista tarvitaan kaikkeen pankkiasioimiseen, joka on nimenomaan sähköisessä muodossa oleva palvelu, niin kuin edustaja Heinonen totesikin.

Eli kaikki pidetään mukana, ja haluaisinkin tuoda esille sen, että kun me puhumme digitaalisista mobiileista palveluista, ne eivät lähes koskaan sulje pois niitä edellisiä palveluita vaan ne ovat rinnakkaisia mahdollisuuksia. Olisi tärkeää, että me emme jättäisi niitä käyttämättä ja että myöskin niille, jotka haluavat uusia, moderneja digitaalisia palveluita, mahdollistamme sen, vaikka meillä säilyvät sitten edelleen aina lankapuhelimesta alkaen myöskin kaikki perinteiset muodot ja mahdollisuudet.

Mobiiliajokortin tietoturvaominaisuudet vastaavat passin tietoturvaominaisuuksia, ja näitä molempia tietysti jatkuvasti kehitetään, mutta tässä on kannettu erityisen hyvää huolta tietoturvaominaisuuksista.

Färsaarten ja Grönlannin osalta haluaisin todeta, että tässä on nimenomaan kysymys pohjoismaisesta yhteistyöstä ja rajaesteen purkamisesta ja että sekä Färsaaret että Grönlanti noudattavat jo käytännössä lähes kaikkea EU:n yhteistä ajokortteihin liittyvää lainsäädäntöä ja siihen liittyvää tietoturvaa. Tämän osalta olemme siis luottavaisin mielin. — Kiitoksia, rouva puhemies.

17.54 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Vielä tästä ajokortista. Suomessa meillä voi olla vain yksi suomalainen ajokortti kerrallaan voimassa. Toki minullakin voi taskussa olla kolme kappaletta ajokortteja, mutta minä voin tehdä sillä tavalla, että minä omasta mielestäni hävitän sen ajokortin ja menen hakemaan poliisilaitokselta uutta ja taas hävitän ja käyn hakemassa jälleen uuden. Minä olen itse eräänkin kuljettajan säilöönpanotarkastuksen yhteydessä häneltä löytänyt kolme ajokorttia, jotka hänelle oli myönnetty. Että on mahdollista kukkarosta löytää niitä kortteja, mutta se ei ole mahdollista, että on voimassa enemmän kuin vain yksi ajokortti. [Timo Heinonen: Ei kukaan väittänytään, että ne ovat voimassa!]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

5. Hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ajoneuvolain 16 ja 64 a §:n muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 185/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annettussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 6. asiakohtaan.

Ministeri Berner esittelee, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

Keskustelu

17.55 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on nyt hallituksen esitys laiksi ajoneuvolain 16 ja 64 a §:n muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi, jotka mahdollistaisivat nykyistä suurempien moottorikelkkojen käytön tarkoitukseen soveltuvilla ja niille erikseen osoitetuilla moottorikelkkailureiteillä.

Moottorikelkkojen luokittelua koskeva sääntely on peräisin 70-luvulta, eikä sitä ole tarkasteltu 90-luvulla tapahtuneen kelkkailureittisääntelyn perustamisen jälkeen. Markkinoilla on nykyään maastoajoneuvoja, jotka käytöltään ja ominaisuuksiltaan muistuttavat lähinnä ammattikäyttöön tarkoitettuja moottorikelkkoja mutta jotka eivät ajoneuvolain mukaan ole moottorikelkkoja, sillä niiden paino ja niillä kuljetettavissa olevien henkilöiden lukumäärä ylittävät moottorikelkka-ajoneuvoluokalle säädetyt rajat, eikä niitä näin ollen saa käyttää moottorikelkkailureiteillä.

Esityksessä ajoneuvolakiin lisättäisiin raskaan moottorikelkan määritelmä, jolla tarkoitettaisiin 800 kilon painoisia eli 300 kiloa nykyistä moottorikelkkaa suurempia moottorirekiä, joissa voisi olla kuljettajan lisäksi tilaa enintään neljälle henkilölle. Esityksen mukaan raskaalla moottorikelkalla saisi ajaa vain reitinpitäjän niille osoittamilla moottorikelkkailureiteillä. Raskaan moottorikelkan käyttö moottorikelkkailureitillä sallittaisiin sitä osoittavan liikennemerkkin yhteyteen asetettavalla lisäkilvellä. Raskaan moottorikelkan kuljettamiseen vaadittaisiin moottorikelkan kuljettamista vastaavasti T-luokan ajo-oikeus.

Moottorikelkkailulla on erityinen merkitys Lapissa, jossa sen tulo- ja työllistämisaikutukset ovat suuret. Moottorikelkat ovat elinehto esimerkiksi poronhoitoalalle ja tärkeitä muun muassa Puolustusvoimille ja muille viranomaisahoille. Moottorikelkkasafarit ja -ajelut ovat puolestaan merkittäviä matkailupalveluita. Lisäksi vapaa-ajan kelkkailu ja omatoimiset safarit kasvattavat suosiotaan. Matkailijoiden määrä koko Lapin alueella on kasvanut, ja erityisesti ulkomaalaisille räätälöidyt kelkkasafarit lisääntyvät. Sääntelyn uudistaminen mahdollistaisi nykyistä useamman henkilön kuljettamisen moottorikelkkailureitillä nykyistä vähemmällä määrällä ajoneuvoja ja siten edistäisi osaltaan talvimatkailupalveluiden kehittämistä.

Esitysluonnos on valmistelun aikana ilmoitettu komissiolle, ja komissio on ilmaissut huolensa siitä, että esitys saattaisi rajoittaa raskaiden moottorikelkkojen käyttöä. Todellisuudessa esityksellä tehtäisiin mahdolliseksi nykyistä raskaampien moottorikelkkojen käyttö moottorikelkkailureiteillä, joilla ne ovat tällä hetkellä täysin kiellettyjä. Jotta raskaita moottorikelkkoja voitaisiin hyödyntää tulevalla talvikaudella, ehdotetut lait esitetään tuleviksi voimaan 1. päivänä tammikuuta 2019. — Kiitos.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä. Puhujalistalle.

17.58 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! On ilo ja kunnia puhua hieman moottorikelkoista, joiden kanssa olen ollut työssäni poliisina varsin paljon tekemisissä. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ajoneuvolakia, ajokorttilakia, maastoliikennelakia ja tieliikennelakia. Esitys on perusteltu jo senkin vuoksi, että moottorikelkkojen luokittelua koskeva sääntely on peräisin 70-luvulta eikä sitä ole tarkasteltu 90-luvulla tapahtuneen kelkkailureittisääntelyn perustamisen jälkeen.

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

Kun ajatellaan moottorikelkkojen ja kelkkareittien kehitystä 70-luvulta tähän päivään, voidaan puhua aivan erilaisesta maailmasta. Tällä hetkellä markkinoilla on maastoajoneuvoja, jotka käytöltään ja ominaisuuksiltaan muistuttavat lähinnä ammattikäyttöön tarkoitettuja moottorikelkkoja. Ne eivät kuitenkaan ajoneuvolain 16 §:n 2 momentin mukaan ole moottorikelkkoja, koska niiden paino ja niillä kuljetettavissa olevien henkilöiden lukumäärä ylittävät moottorikelkka-ajoneuvoluokalle säädetyt rajat. Moottorikelkka on määritelty siten, että se on korkeintaan 500 kiloa painava telavetoinen moottorireki, jossa on kuljettajan lisäksi tilaa enintään kahdelle henkilölle.

Nykyisiä moottorikelkkoja suurempia moottorirekiä saa jo nykyisin maanomistajan luvalla käyttää maastossa mutta ei tieliikennelaissa ja maastoliikennelaissa tarkoitettulla moottorikelkkailureitillä. Sen on katsottu olevan ongelma erityisesti Lapissa. Kun moottorikelkkasafareita järjestetään moottorikelkkailureiteillä, ajoneuvolain 16 §:n 2 momenttiin liittyvä moottorikelkan määritelmä nykyisessä muodossaan rajoittaa käyttötarkoitukseen soveltuvan kaluston valintaa, koska moottorikelkkailureiteillä saa ajaa vain ajoneuvolain mukaisella moottorikelkalla.

Nykyiset moottorikelkkailureitit on laadittu ja perustettu niin sanotuille tavanomaisille moottorikelkoille. Moottorireen suurempi omamassa merkitsee usein myös suurempia mittoja, joten ne tulee huomioida moottorikelkkareiteillä ja niitä perustettaessa. Mikäli moottorireellä voi ajaa myös moottorikelkkauralla, tulisi tämänkin huomioida.

Moottorikelkkaura ja moottorikelkkareitti ovat ihan erilaisia vaatimuksiltaan ja statukseltaan. Suomessa on yhteensä noin 3 800 kilometriä virallisia ja ilmaisia moottorikelkkailureittejä. Viralliset reitit ovat moottorikelkkaliikenteeseen tarkoitettuja, tieliikennelaissa määriteltyjä teitä. Virallisten reittien lisäksi on vielä huomattavasti enemmän kelkkauria, joissa ajamiseen tarvitaan maanomistajan tai moottorikelkkauran ylläpitäjän lupa jatkossakin.

Kuten esityksessäkin todetaan, nykyistä leveämmät moottorikelkat voivat lisätä kohtamisonnettomuuksien riskiä. Tätä voisi vähentää asentamalla tällaiseen moottorikelkkaan keltaisen varoitusvalon, joka varoittaisi vastaantulijoita.

Itse en näe tässä esityksessä kovin paljon uhkia, mutta mahdollisuuksia sillä on erityisesti matkailuyrityksille. Nykyistä suuremmilla moottorikelkoilla on mahdollista kuljettaa, esimerkiksi moottorikelkkasafareilla, nykyistä useampia henkilöitä vähemmällä määrällä ajoneuvoja ja niiden kuljettajia. Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi lasten tai kokemattomien kuljettajien mahdollisuudet osallistua moottorikelkkailuajeluun paranevat, ja esityksellä on siten välillisiä tulo- ja työllistämisaikutuksia matkailuelinkeinolle.

Arvoisa rouva puhemies! Näillä ehdotuksilla tätä esitystä voin suositella.

18.02 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tällä hallituksen esityksellä ajoneuvolain moottorikelkan määritelmää muutettaisiin siten, että määritelmään lisättäisiin raskas moottorikelkka, jollaiseksi katsottaisiin tietyt suuremmat, nykyisin moottorireeksi katsottavat maastoajoneuvot, ja raskaalla moottorikelkalla saisi maastoliikennelain mukaan ajaa tarkoitukseen soveltuvalla moottorikelkkailureitillä.

Tuolla pohjoisessa ja Pohjanmaalla ja siellä, missä se lumiraja nyt menee, kohtaa hyvin paljon moottorikelkkailua, ja näkisin, että tällä esityksellä on suuria vaikutuksia matkailuun ja tuloihin ja työllistämisaikutuksia ympäri Suomen. Erityisesti — niin kuin, ministeri, mainitsittekin nämä kohdat — porotaloudessa moottorikelkka on kovassa käytössä kuin myös Puolustusvoimissa, eli moottorikelkka on itse asiassa myös työkalu. Se liittyy

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

toki matkailuunkin, ja moni saapuu Suomeen juurikin sen takia, että meillä on lunta ja mahdollisuus sitten harrastaa erilaisia harrastuksia siellä lumen keskellä. Toivonkin nyt sitä, että tulee hyvä talvi ensi vuonna, jos laki astuu voimaan 1.1.2019, niin kuin, ministeri, kerroitte tuossa. Eihän sitä ilman lunta pääse sitten moottorikelkkailemaan.

Mutta kysyisin tästä moottorikelkkailun turvallisuudesta vielä: Aina vuosittain kuitenkin sattuu näitä ikäviä onnettomuuksia. Mikä niissä sitten ikinä onkaan syynä, niin millä tavalla Suomessa kiinnitetään huomiota siihen turvallisuuspuoleen moottorikelkoilla liikuttaessa? Tokihan on ymmärrettävää, että kun tulee moottorikelkkailureittejä, niin niiden tulee olla turvallisia, kestäviä ja laadukkaita. Millä tavalla huolehditaan siitä, että lähdetään ennakoimaan ja ennaltaehkäisemään niitä ikäviä onnettomuuksia, kun näissä moottorikelkkatapaturmissa hyvin usein sitten myös seuraukset ovat hyvinkin vahingollisia?

18.04 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Tällä lakiesityksellä, niin kuin on kuultu, lisättäisiin raskaan moottorikelkan määritelmä, joka koskisi yli 500 kilon mutta korkeintaan 800 kilon painoisia moottorikelkkoja, joilla on käyttöä lähinnä matkailuyrittäjien käytössä. Tätä lakimuutosta ja esitystä ovat todellakin toivoneet Lapin matkailuyrittäjät isosti erilaisten vierailujen ja verkostotapaamisten yhteydessä.

Raskaiden kelkkojen käyttö olisi sallittua moottorikelkkailureiteillä, jotka on reitinpitäjän puolesta todettu raskaille kelkoille sopiviksi. Käytännössä kaiketi tämä sitten tarkoittaa kantavuutta, kaarteita ja kaltevuuksia.

Ja mitä tulee tähän ajokorttiin, niin raskaan kelkan kuljettamiseen vaadittaisiin T-luokan ajokortti, kuten nyt on tälläkin hetkellä näillä nykykelkoilla vaade, ja samoin nopeusrajoitukset olisivat samat.

Haluaisin, että kiinnitettäisiin huomiota erityisesti siihen, että tällä lausuntokierroksella Lapin ely, Poliisihallitus, Tukes ja Liikenneturva nostivat esiin raskaiden kelkkojen kasvavat riskit matkailukäytössä. Kelkkarekiyhdistelmät kasvavat niin isoiksi, etteivät ne käytännössä sovi edes useimmille nykyisistä reiteistä — tämä siis alueen toimijoilta tulleet palauteena lausuntokierrokselta. Toisaalta ajattelen, että nämä rekiäjelut saattavat vähentää myös kokemattomien kuljettajien ajamista omilla lomamatkoillaan, ja tämäkin tuli tässä jo muutamissa puheenvuoroissa hyvin esiin.

Ajattelen sillä tavalla, että tämä on hyvin kannatettava esitys miettien niitä Lapin matkailuelinkeinoja. Ja on todellakin tämä, että nämä satunnaiset turistit sitten kenties ovat itse sieltä kelkan kahvoista tämän esityksen jälkeen pois. Mutta toisaalta tämä lausuntokierroksen huoli siitä, että kaikki reitit eivät näille tuleville raskaille moottorikelkoille nyt sitten ole ehkä parhaassa kunnossa, tuo nyt sitten myös kustannuspaineita Lapin matkailuelinkeinojen puolesta toimiville yrittäjille. Toisaalta sitten tämä lakiesitys toimiessaan tuo heille myös lisää tuloja, eli varmasti on sitten myös mahdollisuus näihin reitistöihin enemmän tulevaisuudessa satsata. Mutta kannatettava lakiesitys.

18.07 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Varmasti matkailun toiveista tämä lakialoite on lähtenyt menemään eteenpäin, mutta, aivan niin kuin ministeri tuossa totesi, myöskin armeijalla ja poronhoidolla on ammattimaista käyttöä tämäntyyppiselle raskaalle moottorikelkalle. Tämä raskaan moottorikelkan määrittely, joka nyt tuodaan lainsäädäntöön, on tietenkin tärkeä kuten myös se, että siellä sitten reitityksestä pidetään huolta eliikkä että on erikseen merkitty reititys, joka soveltuu tämäntyyppiselle ajoneuvolle, ja myöskin se, että tämä T-luokan ajokorttivaatimus on tässä.

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

Aivan niin kuin täällä edustaja Taimela ja muutama muukin kollega toi esille, kyllä myös ajattelen näin, että voi olla liikenneturvallisuuden kannalta jopa parempi, että siellä on se safarin ammattilainen ajamassa tällaista matkailukelkkaa kuin että moni ehkä ensikertalainen tai hyvin vähäisellä kokemuksella oleva turisti lähtee näitten moottorikelkkojen kanssa reitille. Siinä mielessä saattaa olla niin päin, että tämä nimenomaisesti on liikenneturvallisuutta tuolla alueella lisäävä.

Tässä kyllä varmasti joudutaan sitten miettimään juuri niitä reittejä, millä alueella pysytään ajamaan tämäntyyppisellä raskaalla moottorikelkalla, ja toisaalta sitten sitä, onko niin, että esimerkiksi sääolosuhteet saattavat vaikuttaa vaikkapa kelkkareittien kuntoon siinä määrin, että on joka tapauksessa huomioitava kilorajoitukset eli se, että nämä ovat huomattavasti raskaampia kuin nykyiset moottorikelkat.

Sinällänsä kyllä varmasti kannatettava esitys, ja varmaankin tässä talossa menee vähillä huomioilla eteenpäin.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Berner, vastauspuheenvuoro. — Riittääkö 3 minuuttia?

18.09 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Kyllä riittää, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia näistä näkemyksistä ja palautteista.

Edustaja Juvonen: uskon juurikin niin, että kun tässä edellytetään T-luokan ajokorttia ja samalla annetaan reitinpitäjälle mahdollisuus todeta se, millä reiteillä näillä raskailla moottorikelkoilla voidaan mennä, ja rajoitetaan nopeudet ja samalla huolehditaan siitä, että tämä tulee entistä enemmän ammattimaiseen käyttöön, niin nämä tekijät yhdessä tulevat varmasti lisäämään turvallisuutta. Samalla toki meidän tulee kantaa koko ajan huolta myöskin siitä, kun ajoneuvojen painot kasvavat, että meillä reittien leveyksiä ja muita tällaisia kriteerejä vastaavasti sitten sovelletaan Trafín toimesta. Siihen on sitten valmius olemassa, jos eduskunta tämän lainsäädännön hyväksyy. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

6. Lakialoite laeiksi sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain muuttamisesta
Lakialoite LA 48/2018 vp Arja Juvonen ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

18.10 Arja Juvonen ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on rinnakkaislakialoite laeiksi sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

lain ja asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain muuttamisesta.

Vuoden 2017 alussa astui voimaan laki, jolla kriisinhallinnassa toimivien vakuutusturvaa parannettiin huomattavasti, ja samalla kun erittäin tärkeä laki kriisinhallinnassa toimiville astui voimaan, niin sitten taas asevelvolliset eliikä varusmiehet ja muut heihin rinnastettavat jäivät ilman tätä vakuutusturvaa. Tein siitä silloin lakialoitteen ja sain siihen 116 allekirjoitusta, ja nyt se lakialoite on edennyt sillä tavalla, että meillä on tällä hetkellä täällä eduskunnassa käsittelyssä laki 122/2018, jolla suomalaiset asevelvollisuutta suorittavat varusmiehet, vapaaehtoista asevelvollisuutta suorittavat naiset ja siviilipalvelusta suorittavat henkilöt tuodaan tämän saman vakuutusturvan piiriin. Eli lakialoite on edennyt, ja siitä kiitos hallitukselle, että olette tuoneet tämän lain tänne eduskuntaan.

Mutta samalla kun meillä on tämä erittäin hyvä laki käsittelyssä ja se on tuolla sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, siinä on kuitenkin joitakin kohtia, joita haluan nostaa esille, ja olen tehnyt lakialoitteen, jolla haluan korjata yhden asian, joka siinä laissa on. Siinä on niin sanotusti sellainen porsaanreikä, joka tuntuu kaikkea oikeutta ja kohtuutta ajatellen kestävämmälle.

Eli kun 2017 astui voimaan tämä kriisinhallintalaki ja nyt sitten ensi vuoden alusta, 1.1.2019, on arvioitu tämän varusmiehien vakuutusturvaa koskevan lain astuvan voimaan, niin me olemme vuoden pimentoajassa, jolloin mahdollisesti näitä tapaturmia on sattunut varusmiehille, mutta he eivät ole oikeutettuja korvauksiin. Eliikä tällä lakialoitteella esitän sitä, että korvaukset maksettaisiin myös taannehtivasti viime vuodelta niille, jotka ovat mahdollisesti kohdanneet tapaturmia, tai mikäli jopa kuolemantapaus on tapahtunut.

Eli hallitus on antanut eduskunnalle hallituksen esityksen laeiksi sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain muuttamisesta, ja esityksessä ehdotetaan, että asevelvollisuutta suorittaessaan vammautuneella ja kuolleen lähiomaisilla olisi oikeus uuteen lisäkorvaukseen. Varusmiehellä olisi oikeus saada lisäkorvauksena sotilastapaturmalain mukaisen tai palvelussairaudesta korvattavan vamman tai sairauden aiheuttamasta pysyvästä haitasta kertakorvaus, jonka suuruus olisi enimmillään 210 000 euroa, ja varusmiespalveluksessa sotilastapaturman tai palvelussairauden seurauksena kuolleen lähiomaisilla olisi oikeus henkivakuutusluontoiseen kertakorvaukseen, jonka suuruus edunjättäjän puolisolle olisi 200 000 euroa, edunjättäjän lapselle 40 000 euroa. Jos kuolleeella varusmiehellä ei olisi puolisoa tai lasta, hänen vanhemmillaan olisi oikeus saada kertakorvauksena 20 000 euroa. Nämä säännökset koskevat siis myös vapaaehtoista varusmiespalvelusta suorittavaa naista sekä siviilipalvelusta suorittavaa. Tämä on talousarvioon liittyvä laki ja käsitellään myös sen yhteydessä.

Varusmiespalvelusta suorittavalle tapahtunut tapaturma tai vammautuminen on suuri tragedia, ja sille ei ole todellakaan hintaa. Mikään raha ei korvaa terveyttä eikä sen menettämistä. Lakisääteistä varusmiespalvelusta suorittavan henkilön menehtyminen palvelusta suorittaessaan on tapahtuma, jolle ei löydy sanoja. Eli tämä ensi vuoden alusta mahdollisesti voimaan astuva laki on tärkeä, ja se luo katseen varusmiespalvelusta suorittaviin ja heidän läheisiinsä. Laki on hyvä, mutta kuten jo tuossa edellä sanoin, voimaantulo herättää kysymyksiä, koska lakia sovellettaisiin vasta niihin vahinkotapahtumiin, jotka sattuvat lain tultua voimaan 1.1.2019. Näenkin, että on perusteltua, että nyt voimaan tulevaa lakia sovellettaisiin taannehtivasti kriisinhallinnassa toimivien vakuutusturvan parantamiseen oikeuttavan lain voimaantulon päivämäärään eliikä 1.1.2017 saakka. Eliikä vuosi taakse-

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

päin katsottaisiin kaikki ne tapaturmat tai mahdollisesti myös kuolemantapaukset, joita on tapahtunut, ja annettaisiin niistä sitten korvaus. Olen tehnyt tästä asiasta myös talousarvioaloitteen, jolla esitän resursseja eliikka suomeksi sanottuna rahaa näihin taannehtiviin korvauksiin.

Lokakuussa 2017 Uudellamaalla Raaseporissa tapahtui onnettomuus, jossa VR:n kiskobussi ja Puolustusvoimien maastokuorma-auto törmäsivät toisiinsa. Tässä onnettomuudessa menehtyi kolme varusmiestä ja moni varusmies loukkaantui vakavasti. Varuskunnissa on voinut tapahtua myös muita onnettomuuksia 1.1.2017 jälkeen, ja tällä rinnakkaislakialoitteella tuodaan onnettomuuksissa uhreina olleet henkilöt ja heidän edunsaajansa lain piiriin.

Haluan kiittää kaikkia teitä 116:ta kansanedustajaa — anteeksi, se on ehkä vähän liikaa — mutta kuitenkin yli 100:aa kansanedustajaa, jotka allekirjoittitte tämän rinnakkaislakialoitteen, ja kaikkia niitä 116:ta, jotka allekirjoittitte lakialoitteen siitä, että ylipäänsä tämä laki on ensi vuoden alussa mahdollisesti voimaan tulossa. Tämä on erittäin tärkeä asia.

Tässä on kuitenkin vielä myös muutama porsaanreikä, mainitsen ne tässä: Uusien korvausten ulkopuolelle jäisivät edelleen sotilasvirkaan tai Rajavartiolaitoksen virkaan johtavassa koulutuksessa olevat henkilöt sekä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain mukaisiin toimintoihin osallistuvat henkilöt. Olisi hyvin tärkeää, että voisimme täällä eduskunnassa käydä keskustelua myös siitä, millä tavalla nämä henkilöt voidaan tuoda lisäkorvausten piiriin, ja olisi myös erittäin tärkeää, että selvittäisimme sitä. He eivät tällä hetkellä kuulu tähän minun rinnakkaislakialoitteeseen, mutta ehkäpä mahdollisesti sitten siihen seuraavaan.

Arvoisa puhemies! Kyselytunnilla käsiteltiin myös lakialoitteita ja puhuttiin lapsiin kohdistuvista seksuaalirikoksista. Perussuomalaiset ovat tehneet niihinkin liittyen monta lakialoitetta — itsekin kolme kappaletta — ja on erittäin hyvä, että näitäkin lakeja mahdollisesti tänne eduskuntaan tulee. Joskus aika menee liian hitaasti, asiat kestävät pitkään. Tämäkin laki liittyen varusmiesten vakuutusturvaan olisi saanut tulla voimaan jo vuosi sitten, mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Toivotaan todellakin, että myös taannehtivasti korvauksia voidaan maksaa, koska olen äiti ja täällä on paljon äitejä ja isiä ja me puhumme meidän lapsistamme eli niistä, jotka siellä tulevaisuudessa sitten menevät armeijaan.

Mikäli budjetista ei rahaa tähän löydy, niin sitten meillä on ne joululahjarahat. Ja joululahjaraahoista voidaan sitten myös kohdentaa tämä taannehtivuus niille, jotka korvauksia tarvitsevat. — Kiitoksia.

18.17 Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa puhemies, värderade fru talman! Tämä on hyvä ja kannatettava aloite.

Försäkringsskyddet för den som tjänstgör i krishanteringsuppdrag förbättrades med en lag som trädde i kraft 1.1.2017, och nu har regeringen i samband med budgeten gjort ett förslag om att försäkringsskyddet också skulle omfatta olyckor, sjukdomar och dödsfall som händer beväringar här i hemlandet.

On hyvä, että hallitus on tarttunut tähän epäkohtaan ja esittänyt vakuutusturvan laajentamista myös Suomessa palveleviin varusmiehiin, mutta kun tiedossamme on Raaseporin

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

traaginen onnettomuus syksyllä 2017, olisi kohtuullista ja inhimillistä soveltaa uutta lakiesitystä taannehtivasti vuoden 2017 alusta. Nyt ei ole kyse suurista rahoista vaan tahdosta.

18.18 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Suomessa on yleinen asevelvollisuus. Se on hyvä. Pitää paikkansa, että itsenäinen maa tarvitsee oman armeijan. Jos se ei ole oma, se on jonkun muun.

Varusmiespalvelusta suorittaville tapahtuu valitettavasti joskus niin, että he saavat vamman, he joutuvat tapaturmatilanteeseen. Jopa henki voi mennä. Tämä on tragedia, jolla ei ole hintaa, mutta jos tällainen järkyttävä asia tapahtuu, jossain vaiheessa myös taloudelliset ongelmat ja asiat nousevat esille tässä raskaassa tilanteessa.

Tähän asiaan hallituksen esitys 122 tuo muutoksen parempaan. Se on hyvä. Edustaja Juvonen nostaa lakialoitteessaan, mitä nyt käsittelemme, esille hallituksen esitykseen parannuksen, että lakia sovellettaisiin taannehtivasti alkaen 1.1.2017. Kannatan lämpimästi edustaja Juvosen lakialoitetta.

Tämän yhteydessä haluan muutaman sanan puhua myös sotiemme veteraaneista, kun puhumme varusmiespalvelusta, armeijasta. Meillä on vielä tänä päivänä hengissä 12 000 sotiemme veteraania ja parituhatta sotainvalidia. Tämä hallitus tulee tekemään — todennäköisesti, koska eduskuntaryhmät ovat sen myös yhteisesti sopineet — sellaisen päätöksen, että sotainvalidit ja sotiemme veteraanit muun muassa kotiin vietävissä palveluissa ovat samalla viivalla. Se on erittäin hyvä ja odotettu asia.

Perussuomalaiset ovat nostaneet veteraaniemme asiat erittäin monena vuonna esille, jo ajat sitten. Olen myös henkilökohtaisesti tehnyt lakialoitteen siitä, että sotainvalidit ja veteraanit asetettaisiin palveluissa samalle viivalle, ja olen siitä hyvin iloinen ja kiitollinen, koska nyt näyttää siltä, että tämä asia menee maaliin. Valitettavasti tämä mahdollisesti tulee voimaan vasta vuoden päästä, ja siihen kuluu paljon aikaa, ja tiedämme, että veteraanit ovat hyvin iäkkäitä. Budjetissa on tosiaan jonkin verran tähän varustauduttu, mutta ei riittävästi. Siksi olen tehnyt talousarvioaloitteen, joka sitten todennäköisesti tulee äänestykseen ennen joulua.

Sotainvalidit — heitä on 2 000 — ovat esittäneet sellaisen ongelman, että tällä hetkellä, jos on alle 20 prosentin sotavamma, he eivät pääse kovinkaan helposti laitoshoitoon. Tämä on ongelma, joka pitää myös ratkaista hyvin nopeasti. Tähän olen tekemässä valtiopäivätointa ja toivon, että saan siihen lakialoitteeseen paljon allekirjoituksia ja asia voitaisiin hyväksyä.

Mutta vielä kerran kiitos edustaja Juvoselle tästä lakialoitteesta. Toivottavasti tämä huomioidaan ja tulee menemään läpi. — Kiitos.

18.23 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Puolustusvaliokunta on jo antanut oman lausuntonsa liittyen tähän hallituksen esitykseen laeiksi sotilastapaturman ja palvelussairaudesta korvaamisesta annetun lain ja asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain muuttamisesta, jonka rinnakkaisaloite tämä edustaja Juvosen aloite on, ja on äärimmäisen tärkeä ja hyvä asia, että tämä asia etenee, sillä on aivan selvää, että jos asevelvollisuutta suoritettaessa tapahtuu jokin tapaturma tai kuolemantapaus, niin kyllä valtion täytyy se korvata, koska siellä ollaan suorittamassa valtiolle palvelusta.

Mutta aivan kuten edustaja Juvonen tässä nosti esille, lakiesityksessä on se ongelma, että siinä on ajateltu, että se astuisi voimaan vasta vuoden 19 alussa eikä sitä taannehtivasti huomioitaisi. Puolustusvaliokunta kiinnitti myös omassa lausunnossaan tähän huomiota, ja

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

totta kai on aina sitten kyse siitä, kuinka paljon taaksepäin asiaa pitäisi katsoa, mutta tässä tapauksessa on aika selkeäkin päivämäärä löydettävissä, ja se on todellakin tuo 1.1.2017, jolloin tuli voimaan laki sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta sekä laki tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä. Tämä olisi semmoinen looginen päivämäärä, johon tämän lain voisi kiinnittää niin, että takautuvasti näitä korvauksia maksettaisiin.

Todella edustaja Juvosen aloite on saanut lukuisan määrän allekirjoituksia. Yli puolet eduskunnasta on sitä mieltä, että tämä laki pitäisi takautuvasti silloin 1.1.2017 alkaen ottaa voimaan, ja toivon todellakin, että kun sosiaali- ja terveysvaliokunta käsittelee tätä lakia, he huomioisivat tämän eduskunnan tahdon ja myös puolustusvaliokunnan tuoman viestin siitä, että sitä alkamisajankohtaa voisi miettiä.

18.25 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kun kruunulla on tarve lähettää, niin kruunulla pitää olla myös mahdollisuus huolehtia. Tästä on kyse mielestäni tässä kokonaisuudessa kaiken kaikkiaan. Haluan kiittää maamme hallitusta siitä, että tämä sotilastapaturmalaki on ollut jo pidemmän aikaa eduskunnassa käsittelyssä ja työn alla. Ministeri Niinistö ja sosiaali- ja terveysministeriö ovat tehneet tässä hyvää yhteistyötä, ja esitys on tänne saatu. Tämä on jatkoa muun muassa kriha-veteraaniohjelmalle, jonka parissa teimme pitkään työtä, ja niin sanotulle Lex Jylhälle, ja nyt niitä toimenpiteitä, joita on tullut voimaan viime vuoden alussa, ollaan laajentamassa myös varusmiesten puolelle.

Puolustusvaliokunta on käsitellyt tätä asiaa, niin kuin edustaja Mikkonen toi esille. Olemme saaneet siellä työmme jo valmiiksi ja olimme yksimielisiä siitä, että esitämme, että sosiaali- ja terveysvaliokunta käy huolellisesti läpi tämän kokonaisuuden ja arvioi sen, millä tavalla tähän taannehtivuuteen pitää ottaa kantaa ja miten sen kanssa pitää elää.

Tietysti aina taannehtivassa lainsäädännössä on se haaste, että joku henkilö jää sitten sen ulkopuolelle. Kaiken kaikkiaan meillä 90-luvun alun jälkeen on 18 varusmiestä ja reserviläistä kuollut erilaisissa onnettomuuksissa. Tietysti tuoreimpana meidän muistissamme on tämä Raaseporin järkyttävä tapaus, jossa kolme varusmiestä menehtyi, mutta vain vuosi sitä aiemmin reserviläinen Porin prikaatissa kuoli, ja hän, tai hänen omaisensa, jäisi tämän 1.1.2017 saakka taannehtivan päätöksen ulkopuolelle. Toisaalta vuosi aiemmin, 2015, varusmies Syndaleniassa menehtyi. Myös hänen läheisensä ja omaisensa jäisivät tämän 1.1.2017 saakka ulottuvan taannehtivuuden ulkopuolelle. Tai ei tarvitse mennä kuin tästä kaksi vuotta taaksepäin, niin Ilmavoimien lentäjä menehtyi Lestijärvellä. Myös hänen läheisensä ja omaisensa jäisivät tämän 1.1.2017 saakka ulottuvan taannehtivuuden ulkopuolelle. Meidän kaikkein vakavin onnettomuushan tapahtui vuonna 91, kun Karjalan prikaatissa hukkui BTR:n mukana seitsemän varusmiestä. Siitä on toki jo pidempi aika.

Mutta halusin tuoda esille sen, että meillä on ihan tässä lähivuosina Raaseporin kolme menehtynyttä varusmiestä, reserviläinen 2016, varusmies 2015, Ilmavoimien lentäjä 2013, ja toivon, että sosiaali- ja terveysvaliokunta tarkastelee myös tätä tilannetta, että onko taannehtivuus 1.1.2017 saakka riittävä, ja jos he siihen päätyvät, niin mikä on peruste sille, että reserviläinen Porin prikaatista, joka menehtyi 2016, jäisi tämän ulkopuolelle. Toivon perusteellista, huolellista arviointia StV:ltä. Mutta niin kuin totesin: kun kruunu lähettää, niin kruunun pitää myös pojistaan ja tytöistään huolehtia.

18.29 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Tätä rinnakkaislakialoitetta varmasti tässä talossa laajasti kannatetaan, ja on äärimmäisen tärkeää, että tämä ulotetaan vakuutus-

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

turvan piiriin tuleviin varusmiehiin taannehtivalla lainsäädännöllä. Aina kun puhutaan taannehtivasta lainsäädännöstä, niin toki se on juuri sitä problematiikkaa, että mihin vedetään raja ja kuinka pitkälle asiaa katsotaan taaksepäin, mutta minusta edustaja Krista Mikkonen toi kyllä hyvin esille tämän sotilastapaturmalain voimaan astumisen 1.1.2017, eli siihen löytyy kuitenkin semmoinen selkeä kiinnekohta, jolloinka voisi sanoa, että löytyisi sellainen perusteltavissa oleva päivämäärä, johon asti tätä taannehtivuutta voitaisiin katsoa.

Totta kai aina varmasti löytyy niitä tilanteita ja tapauksia, joitten kohdalla miettii, voitaisiinko kenties jollakin muulla tavoin huomioida niitä valitettavia ja ikäviä tapauksia, mitä tämänkin vuosituhannen puolella on tapahtunut Suomessa. Ja todella juuri näin kuin edustaja Heinonen totesi, että silloin, kun ollaan isänmaan palveluksessa, niin silloin myöskin isänmaa kantaa loppuun asti vastuunsa näissä asioissa. Mutta hienoa, että tämä rinnakkaislakialoite on täällä talossa saanut näin hyvän tuen, ja varmasti se siellä valiokunnassa tulee huolellisesti käsiteltyä.

18.30 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Niin, minkä takia se taannehtivuus ei koskisi esimerkiksi reserviläistä? Sen takia, koska reserviläisiä ei ole tämän uuden tulevan lain piiriin ollenkaan otettu. Elikkä tässä ensi vuonna voimaan astuvassa laissa ovat varusmiehet ja sitten siellä ovat vapaaehtoista asevelvollisuutta suorittavat naiset ja sitten siviilipalvelusta suorittavat, elikkä kolme. [Timo Heinonen: Miksei Syndalen?] — No miksi? Sitä pitää kysyä hallitukselta, miksei ole otettu lain piiriin näitä henkilöitä, niin kuin todellakin on, että... [Timo Heinonen: Kysyn teiltä, miksei teidän lakialoitteessanne ole Syndalenia?] — Minun lakialoitteessani, jonka olen tehnyt tähän lakiesitykseen 122 ja jonka allekirjoitti 116 henkilöä, mainittiin juurikin tämä ryhmä, jonka tekin nostitte, mutta nyt hallitus tekee sellaisen lakiesityksen ensi vuodelle, että se koskettaa vain noita kolmea ryhmää.

Niin kuin minä puheessani sanoin, meillä on edelleenkin toimia tehtävänä, jotta me saamme myös muun muassa sotilasvirkaan opiskelevat, Rajavartiolaitoksen virkaan johtavassa koulutuksessa olevat henkilöt ja vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain mukaisesti toimintoihin osallistuvat henkilöt tämän lain piiriin. Elikkä kyllä siinä on ihan todellinen tarve, ja niin kuin sanoin, se ei ole tämän lakialoitteen mutta se on tulevaisuuden asia. Minä voisin tulevaisuudessa tehdä vielä senkin lakialoitteen.

Kaiken kaikkiaan on hirveän tärkeää, että ihmisiä kohdellaan yhdenvertaisesti, ja viime vuosi oli sellainen aika, jolloin varusmiehet eivät vielä kuuluneet vakuutusturvan piiriin, mutta nyt on aika saattaa heidät yhdenvertaisuuden tasolle. Minun mielestäni tämän lain olisi pitänyt olla voimassa jo aikaisemmin. Onhan minun tässä pakko se sanoa, niin hirveää ja kamalaa ja surullista kuin se onkin, että Raaseporin onnettomuus tämän lakiasian potkaisi eteenpäin, mutta niinhän tässä kävi, ja kaikki oikeus ja kohtuus on se, että niille onnettomuuksien uhreille annetaan sitten myös korvaukset. Viime vuosi on se aika, jolloin se järkevästi menee, koska se on ollut se aika, jolloin kriisinhallinnasta voimassa oleva laki oli voimassa. Mutta parannettavaa on paljon, ja nyt on erittäin tärkeää, että kun astutaan lakisääteiseen palvelukseen, niin siitä tulee myös korvauksia, jos jotain sattuu.

18.33 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kuten edellisetkin puhujat ovat todenneet, tähän edustaja Juvosen tekemään ja monen muunkin, yli 100 kansanedustajan, itseni mukaan lukien, allekirjoittamaan lakialoitteeseen on helppo yhtyä.

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

Kuten edustaja Juvonen esittelypuheenvuorossaan jo totesi, hallituskin on siis lopulta tehnyt esityksen sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain sekä asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain muuttamisesta siten, että lakia sovellettaisiin ensi vuoden alusta alkaen myös asevelvollisiin. Ja se onkin täysin oikea ratkaisu. Ainoastaan tämä ajankohta, mikä tässä hallituksen esityksessä on, on hyvin myöhäinen, mutta asia itsessään on erittäin tärkeä. Tämä mainittu hallituksen esitys on siis hyvin pitkälti samansuuntainen, kuten perussuomalaisten edustajan Juvosen jo aiemmin tekemässä lakialoitteessakin on todettu, ja siten on erittäin hienoa, että esitys menee tässä muodossa eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Jo pelkästään yleisen maanpuolustustahdon ylläpitämisen ja kehittämisen kannalta on hyvin olennaista, että myös varusmiehet saatetaan sotilastapaturmalain ja muiden asiaan liittyvien lakien mukaisten korvausten piiriin. Tämä nyt käsitellyssä oleva edustaja Juvosen lakialoite kuitenkin toisi myös ainakin vuosi sitten tapahtuneessa erittäin surullisessa ja vakavassa Raaseporin turmassa uhreina olleet henkilöt tämän lain piiriin. Kuten lakialoitteessa on todettu, esimerkiksi kriisinhallinnassa palvelevien vakuutus-turvaa parannettiin lainsäädännöllä 1.1.2017 alkaen, ja tässä uudessa lakialoitteessa ehdotettu ja esitetty ajankohta lain taannehtivuudelle on siten hyvinkin perusteltu omasta mielestäni.

Esitys onkin kokonaisuudessaan erittäin kannatettava, ja toivon sen saavan ripeän ja asiallisen eduskuntakäsittelyn valiokunnassa ja myös täällä täysistunnossa myöhemmin.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi totean myös perussuomalaisten edustajan Elomaan nyt ja monesti muulloinkin aiemmin esiin nostaman asian siitä, että sotaveteraanien ja -invalidien asemaan tulee kiinnittää erityistä huomiota. Heidän lukumääränsä on vähentynyt valitettavasti vuosien myötä vain hieman yli 10 000:een ja vähenee tässä jatkossa vielä aiempaa nopeammin. Onkin helppo yhtyä siihen käsitykseen ja näkemykseen, että kunniavelan maksamisella sotaveteraaneille on jo erittäin kova kiire.

18.36 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin itse sanoin, niin olen myös tuon rinnakkaislakialoitteen allekirjoittanut. Mutta olen pohtinut tätä tilannetta, ja minun on vaikea löytää nimenomaan yhdenvertaisuuden näkökulmasta sitä, minkä takia Syndaleniissa vuonna 2015 kuolleen varusmiehen omaiset ja läheiset jäisivät huonompaan asemaan. Toin esille tuon Porin prikaatin tapauksen taikka Lestijärven tapauksen. Vaikka ei mentäisi sen kauemmaksi taaksepäin, niin toin esille sen, että yhdenvertaisuuden näkökulmasta minun mielestäni sosiaali- ja terveystalokunnan pitää harkita sitä, että myös nämä aiemmat tapaukset saadaan taannehtivasti tämän lainsäädännön piiriin. Ei ole yhdenvertaista kohtelua näitä läheisiä ja omaisia kohtaan, jos me ulotamme sen vain yhteen lähivuotina tapahtuneeseen vakavaan onnettomuuteen ja unohtaisimme nämä muut nuoret ja heidän perheensä, jotka ovat joutuneet erittäin kovia kokemaan. Ainakin oma myötätuntoni on Raaseporin tapahtumien uhrien lisäksi myös Porin prikaatin onnettomuuden, Syndalenin onnettomuuden, Lestijärven onnettomuuden ja muidenkin onnettomuuksien uhrien omaisten luona, ja toivon sosiaali- ja terveystalokunnalta tähän yhdenvertaista kohtelua.

18.37 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Olen ihan samaa mieltä: myös minun myötätuntoni ja ajatukseni ovat kaikkien, jopa ikääntyneiden armeijan käyneiden henkilöiden luona, koska olen tavannut todella monia heistä tämän prosessin aikana. Ensimmäinen

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

lakialoittehan tehtiin jo ennen kuin tämä ikävä Raaseporin onnettomuus tapahtui, tein sen viime kesänä 2017. Toivoin, että se olisi voitu viedä silloin jo hyvin nopealla tempolla eteenpäin, mutta se ei silloin edennyt. Miksi ei? Rahahan se ratkaisee näitä asioita, ja siinä siinä oli kysymys, että koettiin, että ei pystytä viemään sitä eteenpäin.

Edustaja Timo Heinonen, te ette ole allekirjoittanut tätä rinnakkaislakialoitetta. [Timo Heinonen: Aha, okei!] — Joo, tässä on varmasti nyt sellainen muistikuva, että muistelette allekirjoittaneenne sen ensimmäisen lakialoitteen, jolla esitin tätä lakia aikaan saatettavaksi. Se on erittäin hyvä asia, että se laki todellakin tulee.

Minun mielestäni korvauksia pitäisi maksaa kaikista onnettomuuksista. Siellä on vaikka minkälaisia onnettomuuksia tapahtunut: on mennyt jalkaa, on mennyt sormia, on mennyt niveliä, elikkä koko loppuelämän tapaturmia ihmisille, jotka ovat nyt jo ikääntyneitä ja kärsivät edelleen niistä vammoista. Ja se on, kuulkaa, hallituksen asia, että löydätkö te rahaa sitten korvata kaikille. Minun mielestäni kyllä pitäisi. Jos lähtee suorittamaan lakisääteistä asevelvollisuutta ja -palvelusta, on pakko mennä, niin korvausten ja tulevaisuuden pitää olla myös turvattu, koska siellä menee myös ammatit, tulevaisuuden haaveet ja unelmat.

Rahahan se on ratkaissut myös sen, miksi tämän tulevan lain, joka vuoden alusta mahdollisesti astuu voimaan, ulkopuolelle jäävät vielä sitten nämä ryhmät, jotka minä kyllä nostin lakialoitteessani esille, elikkä sotilasvirkaan tai Rajavartiolaitoksen virkaan johtavassa koulutuksessa olevat henkilöt, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain mukaisesti toimintoihin osallistuvat henkilöt. Näiden henkilöiden osalta tulee myös selvittää heidän vakuutusturvansa, ja olenkin kysynyt reserviläisiltä, että mitä olette mieltä ajatuksesta, ja odotan heidän kantaansa.

18.40 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen nosti esille tämän lakialoitteessa esitetyn aikarajan 1.1.2017 tälle taannehtivuuden alkamiselle. Se on siis tähän lakialoitteeseen kirjoitettu aikaraja. Sinänsä se on aivan perusteltu, mutta en usko, että kenelläkään meistä on mitään sitä vastaan, jos tätä taannehtivuutta voidaan lisätä vielä hieman taaksepäinkin, mahdollisimman kauas menneisyyteen, totta kai se meille perussuomalaisille käy aivan hyvin.

Mutta tietysti tässä on myös hieman resursseista kysymys ilman muuta. Täällä ovat nämä niin sanotut eduskunnan joululahjarahat nousseet esille. Voisiko sieltä sitten — mitä valtiovarainvaliokunta tässä syksyn ja alkutalven aikana joulukuussa käsittelee — mahdollisesti vaikka löytyä pieni summa, niin että tätä taannehtivuutta voitaisiin enemmänkin käyttää?

Mikäli olen ymmärtänyt oikein, edustaja Heinonen on myös valtiovarainvaliokunnan jäsen, ja hän siellä arvostettuna parlamentaarikkona toivon mukaan hyvässä yhteishengessä muiden puolueiden kanssa voisi tätä asiaa viedä eteenpäin, sekä omassa valiokuntaryhmässään että yleisemmin koko valiokunnassa.

Ja kyllä me tosiaan asetamme toiveemme siihen, että tämä taannehtivuus saadaan aikaan vähintään tällä esitetyllä kahdella vuodella mutta mielellään myös kauemmaksikin menneisyyteen ulottuen.

18.41 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Korjataan itsekkin nyt, kun edustaja Juonen tuon toi esille: näin todella, eli kun hän pyysi tähän allekirjoitusta, en allekirjoittanut tätä aloitetta. Siinä oli se, että kyseinen asia, sotilastapaturmalaki, oli jo ollut siinä vaihees-

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

sa meillä puolustusvaliokunnassa käsittelyssä, ja myös tästä taannehtivuudesta, niin kuin edustaja Mikkonen toi esille, käytiin keskustelua meillä, ja yhtenä myös se, että se 1.1.2017 jättäisi ulkopuolelle esimerkiksi Syndaleniassa menehtyneen varusmiehen omaiset ja monet muut, jotka ovat tässä lähimenneisyydessä joutuneet kokemaan tällaisia tapahtumia.

Itse uskon, että sosiaali- ja terveysvaliokunta nyt käy asian perusteellisesti läpi ja tekee esityksen, ja sen mukaan sitten, mihin aikarajaan he sitten päätyvät taannehtivuudessa, eduskunnassa varmaan eletään. Ei tämä rahasta varmasti jää kiinni, jos sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää sitä.

Itse pitäisin tärkeänä, ettei ulotettaisi vain Raaseporiin, vaan myös nämä lähivuosien muut vakavat onnettomuudet voitaisiin tämän lainsäädännön piiriin siinä tapauksessa ottaa, jos sosiaali- ja terveysvaliokunta taannehtivuuteen lopulta päätyy.

18.43 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tästä yritän ainakin itse pitää huolen siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, koska siellä olen perussuomalaisen ainoana edustajana tällä hetkellä ja tämä laki, kuin myös tämä rinnakkaislakialoite, ovat molemmat nyt sitten siellä, että löytyisi sitä resurssia, koska me puhumme todellakin pienistä summista. Minä olen avoin ja minä haluaisin, että olisi avoin ikkuna ja annettaisiin korvauksia heille, keille korvaukset kuuluvat.

Haluan nyt tässä viimeisessä puheenvuorossani vielä kiittää kaikkia teitä, jotka olette täällä salissa olleet osallisena tässä keskustelussa, kaikkia kahden lakialoitteen allekirjoittaneita henkilöitä. Ja sitten kyllä haluan myös lähettää terveisiä ja kiitokseni valtiovarainministeri Petteri Orpolle, koska hän, jos joku, tietää, että sitkeästi tätä asiaa on ajettu, ja joka kerta, kun on puhuttu rahasta tai budjetista, olen ollut niin sanotusti rinnoissa kiinni ja muistuttanut häntä: muistakaa, hyvä ministeri, se, että tämä varusmiesten asia on vielä laittamatta kuntoon.

Asevelvollisena vammautuneet ry on myös ollut vahvasti tässä mukana, ja myös heitä haluan kiittää ja lähettää heille terveisiä. On hyvä asia, että on olemassa kuulevia korvia, ja kun asia on tärkeä ja asia on merkittävä ja sitä alkaa pohtimaan myös sydämellään, niin asiat lähtevät etenemään. Ja silloin kun huomaa, että lainsäädännössä on virhe ja siellä on vika, ja varsinkin, kun sen pystyy perustelemaan vielä sillä, että se on yhdenvertaisuusasia, ja sillä, että ihmisryhmät asetetaan eriarvoiseen asemaan, niin yksinkertaisesti silloinhan siinä on ihan ilmiselvästi uuden lain mentävä aukko, ja sen olen havainnut, ja se nyt lähtee etenemään.

Kiitos kaikkien kansanedustajien, että olitte mukana tässä tukemassa. Aika monta kertaa, kun tuossa allekirjoituksia kysyin, niin jouduin vastaamaan siihen, että paljonko tämä kaikki maksaa ja mistä nämä rahat tähän tulevat. Enhän minä ole pankki, mutta talousarvioaloitteenkin olen tehnyt ja itse olen laskeskellut, että hyvin pienistä rahoista kyllä puhutaan. Toivon, että asia etenee. — Kiitos kaikille!

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

7. Lakialoite laiksi työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista ja työelämäkokeilua koskevasta kokeilusta annetun lain 27 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 35/2018 vp Arto Satonen kok ym.

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskustelu

18.45 Arto Satonen kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakialoitteessa ehdotetaan muutettavaksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista ja työelämäkokeilua koskevasta kokeilusta annetun lain voimaantuloa koskevaa 27 §:ää siten, että lain voimassaoloa jatketaan vuoden 2020 loppuun asti. Tämän lakiesityksen on allekirjoittanut 58 kansanedustajaa seitsemästä eri puolueesta.

Kyse on siitä, että julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden alueelliset kokeilut ovat hallituksen kärkihanke ja kokeilut ovat käynnistyneet hyvin, mutta alkuperäistä maakuntaudistusta ennakoiva kokeiluaikataulu on nyt liian tiukka.

Alueelliset kokeilut ovat lyhyessä ajassa pystyneet pureutumaan työttömyyden kovaan ytimeen ja saaneet aikaan merkittäviä tuloksia. Kokeilun asiakkaat ovat työllistyneet ja aktivoituneet ja olleet tyytyväisiä saamaansa palveluun. Kokeiluissa on myös rakennettu uusia kumppanuuksia yksityissektorin kanssa ja kehitetty lukuisia palveluinnovaatioita. Kunnat ovat kyenneet valjastamaan koko kuntaorganisaation työllistymistä edistävien palvelujen alustaksi.

Arvoisa puhemies! Kokeilutoimistojen asiakkaista ajanjaksolla syyskuusta 2017 kesäkuuhun 2018 on työllistynyt 10 565 henkilöä. Heistä 2 723 on työllistetty palkkatuen avulla. Kokeilujen kohderyhmä on kokeilulain mukaisesti suhteellisesti ottaen vaikeimmin työllistettävää, ja siltä osin sitä on vaikea verrata muihin työllistämistoimiin ja niihin alueisiin, joissa kokeilu ei ole ollut voimassa. Lakimuutoksella mahdollistetaan hyvän kehityksen jatkuvuus, saadaan kestävä näytöstä kokeilujen vaikutuksista ja turvataan hyvien käytäntöjen sujuva siirtyminen maakuntaan ja kasvupalvelupilotteihin.

Tästä siirtymästä voisi sanoa sen, että kaikkein hankalin tilanne tulee silloin, jos tämä pilottilaki uusista kasvupalveluista ei ehdi täältä eduskunnasta riittävän nopeasti valmiiksi — sehän on täällä paitsi työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan myös perustuslakivaliokunnan käsitellyssä — ja kun nyt näitä kokeiluja uhkaa alasajo, jos tätä lakimuutosta ei tehdä, niin me saatamme ajautua sellaiseen tilanteeseen, että juuri siinä vaiheessa, kun meidän työmarkkinat vetävät hallituksen onnistuneen talouspolitiikan ansiosta varsin hyvin ja työtä olisi tarjolla, meidän palveluihin saattaa tulla katkos. Ei tietenkään palveluihin sillä tavalla katkosta tule, että aina meillä on palveluita tarjolla, mutta juuri näihin palveluihin, joilla näitä tuloksia on saatu aikaan, saattaa tulla katkos ennen kuin nämä uudet pilotit ehtivät lähteä liikkeelle. Pidänkin tärkeänä sitä, että jos tämä lakiesitys ei tule tässä muodossa hyväksytyä, ainakin löydetäisiin sellainen ratkaisu, että tällaista väliaikaa tähän palveluntarjontaan ei syntyisi.

Toinen äärimmäisen tärkeä asia on se, että kuntien panosta työllisyydenhoidossa ei ole mielestäni riittävästi ymmärretty. Tietääkseni kunnat käyttävät noin 800 miljoonaa euroa vuodessa omaa rahaansa työllistämistoimiin, ja esimerkiksi Tampereella on tähän kokeiluun alun perin budjetoitu 10 miljoonaa euroa. Nämä ovat mittavia panostuksia, ja nyt on niin, että jos järjestelmä muuttuu sillä tavalla, että kuntien rooli työllisyydenhoidossa pie-

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

nenee, niin kuntien rahat on kuitenkin saatava tähän käyttöön, koska en pidä realistisena, että me voisimme valtion rahoitusosuutta niin paljon nostaa, että ne pystyisivät vastaavan määrän käyttämään. Sen takia on todella tärkeää, että siirtyminen uuteen järjestelmään — kun maakunnat aloittavat ja kasvupalvelut lähtevät liikkeelle — tapahtuu sillä tavalla, että kunnilla säilyy motivaatio toimia siellä myös palvelujen rahoittajana, koska muuten meillä ei ole mahdollista taata riittävän laadukkaita palveluita riittävän monille, kuten nyt tässä kokeilun myötä on pystytty tarjoamaan.

Toivon, että kun työelämä- ja tasa-arvovaliokunta tätä asiaa käsittelee, he onnistuvat löytämään ratkaisun siihen ongelmaan, jonka tässä kuvasin.

18.51 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustaja Satoselle tästä lakialoitteesta, joka mahdollistaa alueellisten kokeilujen jatkamisen. On äärimmäisen tärkeää, että näissä palveluissa ei tapahdu katkosta juuri tässä vaiheessa, kun meillä työmarkkinat tällä hetkellä näyttäisivät vetävän ja myöskin näillä vaikeimmin työllistyvillä ryhmillä, muun muassa pitkäaikaistyöttömillä, oikeasti olisi tuetulla palvelulla mahdollisuus päästä työelämän syrjään kiinni. Tietysti siinä mielessä voisi sanoa, että moitetta tulee hallitukselle, koska tämä koko sote-maku-sähliilyhän täällä taustalla nyt on, ja sen takia joudutaan sitten tällä tavoin nopeutetusti tätä lainsäädäntöä tekemään, jotta katkosta ei tapahtuisi, kun on jääty odottamaan niitten lakien voimaansaattamista ja ei ole sitten katsottu hallituksen toimesta tarpeelliseksi lähteä jatkamaan näitä kokeiluja.

Juuri Tampereella ja Pirkanmaallahan on erinomaisen hyviä kokemuksia näistä erilaisista kuntakohtaisista malleista. On ollut upeaa, että siellä on saatu parhaita mahdollisia tuloksia juuri tämmöisellä moniammatillisella otteella, jossa on pystytty yhdistämään sosiaalitoimintaa ja sitten myöskin koulutusta ja rakentamaan niitä paikallisia malleja. Ylipäätänsä se, että henkilöitä on kohdattu kasvokkain ja että heille on räätälöity näitä erilaisia palveluita, on selkeästi ollut nähtävissä. Tässä mielessä voisi sanoa, että sinne Ruotsinkin suuntaan on hyvä katsoa. Kun aina mietitään, että miksi siellä Ruotsissa työllistämispalveluissa on niin paljon enemmän väkeä vaikka työttömiä on suurin piirtein saman verran, niin se on juuri se, että pystytään ottamaan paremmin kappia ihmisestä ja ihan oikeasti sitten auttamaan heitä näissä tilanteissa. Meillä on ollut vähän sitä, että ihmisiä on sinne nettiin ohjattu tekemään erilaisia hakemisia. Ihmisten haastatteluja sinällänsä kyllä kannatan, mutta kun ne eivät ole toteutuneet välttämättä ihan kohtaamalla vaan se on enempienkin ollut sellaista pikaisesti puhelimitse soittamista ja sen kysymistä, onko tilanne muuttunut vai eikö ole muuttunut, ja asia on ikään kuin sillä kuitattu.

Tietysti tässä yhteydessä ehkä vielä haluaisin nostaa esille sen tietosuojakäytännön, mikä tuolla TE-keskuksissa on ollut, mikä on näitä kuntien erilaisia räätälöityjä hankkeita ollut jonkun verran haittaamassa. Jonkun toisen lakiesityksen yhteydessä nostin esille tämän ongelman, mikä muun muassa Juuan kunnassa havaittiin, kun haluttiin järjestää kunnan toimesta pitkäaikaistyöttömille tämmöiset rekrytointimessut ja sieltä TE-keskuksesta ei sitten saatukaan niitä tietoja, jotka sattuvat olemaan niitä kunnan pitkäaikaistyöttömiä. Siinä mielessä täytyy ajatella, että jos ihmisiä pyritään auttamaan, niin ei voi olla niin, että meidän tietosuojasäännökset sitten viranomaisien kesken estävät heidän auttamisensa.

18.54 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos myös omasta puolestani edustaja Satoselle hyvästä työstä, että olette tuonut tämän asian keskusteluun tänne eduskunnan suureen saliin. Ennen kuin pääsin eduskuntaan, toimin Tampereen kaupungin

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

työllisyydenhoidosta vastaavana apulaispormestarina, ja jo silloin meillä oli yhdessä yli puoluerajojen tavoitteena löytää keinoja korkeaan työttömyyteen vastaamiseen ja uudistaa työllisyydenhoidon menettelytapoja. Näin tehtiinkin, ja sitten osana hallituksen kokeilukulttuuriohjelmaa käynnistettiin tämä kuntakokeilu, joka nyt on tuottanut erinomaisia tuloksia. Esimerkiksi vielä muutama vuosi sitten Tampere oli Suomen työttömyyspääkaupunkeja, mutta kehitys on nyt saatu aivan toisenlaiseen suuntaan. Ylipäätään kun katsotaan valtakunnan tasolla kokeiluja, kuten edustaja Satonenkin aloitteessaan kirjoittaa, yli 10 000 ihmistä on työllistynyt näiden kokeilujen avulla. Se on tärkeää, ja se on nimenomaan käsityöhön perustuvaa työllisyydenhoitoa, sitä, että kohdataan jokainen ihminen yksilönä ja tarjotaan heille sopivinta palvelua.

Kun mietitään maakuntauudistuksen aikataulua, joka on ollut kauniisti sanottuna varsin joustava viime vuosina, on mielestäni varsin perusteltua, että myös näitä kokeiluja pyritään jatkamaan niin, että emme vahingossa menetä sitä osaamista, mikä nyt on saatu. Maakuntavaalit piti alun perin järjestää muistaakseni huhtikuussa 2017, sen jälkeen lokakuussa 2017, sen jälkeen presidentinvaalien aikaan tammikuussa 2018 ja sen jälkeen nyt lokakuussa 2018. Tällä hetkellä tavoiteaikataulu lienee siellä jossain toukokuun 2019 tienoilla, ja on selvää, että jos ja kun maakuntauudistus toteutuu jossain muodossa, uudella hallinnolla menee vielä jonkin aikaa järjestäytyä ja luoda toimivat yhteistyökanavat esimerkiksi kaupunkien ja maakunnan välille. Tässä yhteydessä on kriittisen tärkeää, että me emme menetä sitä työtä, joka nyt on jo tehty.

Esimerkiksi tässä Tampereen työllisyydenhoidon kokeilussa ajatus oli, että puretaan niitä vanhoja raja-aitoja, joita on ollut eri organisaatioiden välillä, niin että valtiollinen elyn työllisyydenhoito ja kunnallinen työllisyydenhoito tekevät aiempaa tiiviimmin yhteistyötä, ja tätä kautta on saatu varmasti paras mahdollinen osaaminen käyttöön. Nyt kun katsoo esimerkiksi kasvupalvelu-uudistuksen kuulemisia, niin on tullut paljon sellaista viestiä, että uusi kasvupalvelulaki kaipaa hiomista siinä suhteessa, että se varmasti varmistaa kuntien ja maakunnan sujuvan yhteistyön jatkossakin. Ainakaan itse en ottaisi sitä riskiä, että käytännössä keskeyttäisin kokeilut ennenaikaisesti, koska varmasti kaikkien yhteinen tavoite on se, että kokeilujen opit saadaan hyvään käyttöön.

18.56 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Myös minun puolestani lämmin kiitos edustaja Satoselle tästä aloitteesta. Kun kuulin siitä, että aiotte tämän aloitteen jättää, olin hyvin ilahtunut, koska mielestäni se oli selkeä merkki siitä, että järki voittaa, eli vaikka hallitus nyt esittää toista, niin on mahdollista, että viisaita aloitteita tulee myös hallituspuolelta. Mielestäni Arto Satonen on tämän asian hyvä asiantuntija, hänellä on tästä paljon kokemusta näiden edustajavuosien varrelta ja hän tietää tilanteen. Siksi kiitän siitä, että teitte tämän aloitteen, ja tietenkin luonnollisesti itsekin sen allekirjoitin, niin kuin varmasti jokainen meistä pirkanmaalaisista mielellään, [Olli-Poika Parviainen: Kyllä!] sillä kyseessä on muun muassa myös meidän alueemme. Tässä edustaja Parviainen edellä hyvin kuvasi niitä hyviä tuloksia, mitä Pirkanmaalla kaiken kaikkiaan tästä on saatu.

Itselläni oli se mukava tilanne, että juuri maanantaina kävin Lempäälän kunnan työvoimapalveluissa kuulemassa terveisiä, miltä tilanne sieltä käsin näytti. Ihan juuri sama tilanne oli, että siellä tehdään erittäin hyvää työtä, ollaan lähellä ihmistä ja on saatu hyviä tuloksia — Tampereen hyvät tulokset täällä jo mainittiin. Eli siis nimenomaisesti olemme saaneet paljon näyttöä siitä, että meillä on käsissämme malli, joka ihan oikeasti toimii. Siksi olisikin hyvin surullista, jos kävisi niin, että sitten kun löydämme malleja, jotka toimi-

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

vat, jotka tuottavat tulosta ja joiden seurauksena moni työtön saa työpaikan, työllistyy tai pääsee sellaisten toimien piiriin, mitä juuri siinä elämäntilanteessa tarvitaan, sitten yhtäkkiä ei tällaista palvelua eikä tällaista toimintamuotoa enää olisi. Ja tämä olisi todella, kuten todettu, iso sääli.

Puhemies! Täällähän ministeri Lindström on kovasti sitä puolustellut, että ajetaan alas, ja niinpä minä toivon, että jospa hän kuitenkin miettisi, mikä hyöty on siitä, että pidettäisiin toimivat mallit yllä eikä tehtäisi paljon tuhoa ajamalla ne alas, ja sen sijaan jätettäisiin sitten tekemättä sellaiset asiat, mitkä eivät toimi tai mitkä koetaan hyvin loukkaavina — viittaen tässä nyt vaikka aktiivimalliin. Ihan turha tehdä sellaista, mikä vain enemmänkin loukkaa ihmisten oikeudentajua ja ei tuota tosiasiallisia tuloksia. Siksi mielestäni vaihtokauppa olisi paikallaan: unohdetaan nyt vaikka tämä aktiivimalli pois päiväjärjestyksestä ja otetaan sitten nimenomaisesti tämä kokeilu käyttöön niin, että se voi jatkua myös tulevaisuudessa.

Niinpä, puhemies, minä toivon, että nyt kun tämä aloite etenee eduskuntakäsittelyyn ja valiokuntaan, tämä sinänsä otettaisiin tosissaan. Minä näen tässä tietynlaista valoa tunnelin päässä tuloksen suhteen siinä suhteessa, että josko valiokunta nyt miettisi tätä niin sanotusti puhtaalta pöydältä ja unohtaisi kaikki arvovaltakysymykset, mitkä liittyvät ministeri Lindströmin esityksiin, niin ehkä sieltä nyt sitten kuitenkin myös hallituspuolueiden voimin, joita oppositio varmasti tukee, [Puhemies koputtaa] saataisiin tähän asiaan muutos.

19.00 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Myös minä yhdyn tässä salissa nyt aivan aiheestakin esitettyihin kiitoksiin tämän lakialoitteen merkityksestä.

Kiitos edustaja Satoselle, että olette tuonut tämän tärkeän asian eduskuntaan. Tämä teidän esittelemänne lakialoite, joka on saanut vahvaa tukea myös yli puoluerajojen sekä täältä koko eduskunnasta että erityisesti oman vaalipiirini Pirkanmaan edustajien keskuudesta — meitä pirkanmaalaisia kansanedustajia on täällä nyt paikalla tästä keskustelemassa, mutta asia on tietysti tärkeä myös koko maan näkökulmasta — on varsin hyvä sisällöllisesti mutta toisaalta erittäin ajankohtainen, ja se tulisikin kiireellisesti käsitellä.

Lakialoite tosiaan mahdollistaisi viime vuonna alkaneen työvoima- ja yrityspalveluiden alueellisen kokeilun jatkamisen siten, että kun se alun perin säädettiin voimassaolevaksi tämän vuoden loppuun asti, koska maakuntauudistuksen piti alkaa ensi vuoden alusta lukien, niin tämän lakialoitteen myötä tätä kokeilua sitten jatkettaisiin vuoden 2020 loppuun asti. Hallitusta on kiitettävä siitä, että se ylipäätään mahdollisti nämä hyvin toimineet kokeilut, mutta totta kai niiden lakkauttaminen nyt herättää suuria kysymyksiä ja olisi mielestäni varsin lyhytnäköistä, kuten täällä edeltävistäkin puheenvuoroista on käynyt ilmi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena oli siis alun perin saada maakuntauudistus alkamaan vuoden 2019 alusta lukien. Nyt uudistus on siirtynyt hamaan tulevaisuuteen, vähintään ainakin kahdella vuodella. Itsestäni vahvasti näyttää siltä, että se saattaa jäädä kokonaan toteutumatta, mutta se ei toki ole sinänsä tämän keskustelun pääaihe. Joka tapauksessa olisi hyvin tärkeää, että näitä erinomaisia kokemuksia ja tuloksia tuottaneita kokeiluita, jotka ovat helpottaneet muun muassa monen pitkäaikaistyöttömän työllistymistä ja muittenkin ihmisten arkea, ei ajettaisi nyt alas vaan niistä saatuja hyviä käytäntöjä voitaisiin jatkaa hyvässä hengessä.

Arvoisa puhemies! Täällä on mainittu muun muassa Tampereen ja Lempäälän hyvät tulokset, ja omasta puolestani voin kiittää eduskuntaa siitä, että omassa kotikaupungissani

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

Ylöjärvellä, joka myös kuuluu Tampereen seudun kokeilun piiriin, on saatu erittäin hyviä tuloksia, ja myös viranhaltijatasolta on esitetty lukuisia kiitoksia eduskunnalle tästä laista.

Toivon tälle aloitteelle ripeää ja asianmukaista käsittelyä, toivottavasti myönteistä sel-laista, ja kuten edustaja Essayah tässä edellä totesi, tässä on tosiaan kyse myös työttömien ihmisten inhimillisestä kohtaamisesta. Se tulee ehdottomasti muistaa tätä lakialoitetta kä-siteltäessä.

19.03 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Kiitos pirkanmaalaisille kollegoille ja toki kaikille muillekin allekirjoittaneille näistä sanoista, joilla tätä lakialoitetta on tuettu. Se on totta, että se on ollut Pirkanmaan kansanedustajien tavoitteena, että tämä kokeilu saa jat-koa. Mehän teimme jo ennen tätä lakialoitetta yhden kirjallisen kysymyksen aiheesta ai-kaisemmin, eli tämä on ollut pitkä polku.

Mitä sitten itse tähän asiaan tulee, niin täällä on hyvin noussut esille tämä henkilökoh-tainen kohtaaminen. Olen ollut jo kauan ennen kuin olen edes tullut eduskuntaan omalla paikkakunnallani silloisessa Vammalassa, nykyisessä Sastamalassa nuorten ja pitkäaikais-työttömien työpajan ohjausryhmän puheenjohtajana vuosikausia ja nähnyt, minkälainen merkitys sillä henkilökohtaisella kohtaamisella on. Todellakin silloin, kun tämä henkilöön kohdistuva palvelu on inhimillistä mutta myös tavoitteellista ja aidosti eteenpäinvievää, me saamme aika monia ihmisiä takaisin työmarkkinoille, ja se on todella tärkeää. Oikeas-taan niitä samoja ideoita, joita jo silloin aikoinaan Vammalassa toteutettiin, on hyvin pit-källe nyt tässä kokeilussa toteutettu, koska itse asiassa silloinen Vammalan työvoimatoi-miston johtaja Regina Saari on tällä hetkellä tämän Tampereen työllisyyskokeilun vetäjä, eli tässä on todellakin kokemusta näiden asioiden hoidossa. Hän ei tietenkään tee tätä yk-sin, vaan siellä on kymmeniä ihmisiä, jotka ovat tässä tehneet merkittäväällä tavalla töitä, että näitä asioita on saatu eteenpäin.

Toinen asia, johon haluan vielä kiinnittää tässä huomiota ja joka tuli esille edustaja Es-sayahin puheenvuorossa, oli tämä tietosuojakysymys. Se on kyllä ihan avainasia tässä, koska ennen näitä kokeiluita olleessa järjestelmässä oli juuri se ongelma, että kunnat olivat vastuussa niistä, jotka olivat olleet pitkään työttöminä, mutta ne eivät saaneet niitä tietoja kuin vasta todella pitkän ajan jälkeen. Se on kyllä sellainen ongelma, joka tässä täytyy rat-kaista. Nyt tulevaisuus on se, että näitä hoitaa maakunta näitten pilottien kautta, mutta kos-ka kuntien panos on välttämätön — muuten tätä asiaa ei pystytä ratkaisemaan — niin nämä tietosuojaongelmat täytyy kyllä kyetä ratkaisemaan, niin että riittävä tieto on käytettävissä niillä, jotka tosiasiaassa työttömiä henkilökohtaisesti palvelevat ja heitä erilaisiin työllistä-mistä edistäviin palveluihin ohjaavat. Se on mielestäni välttämätöntä.

19.06 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Katselin vielä hieman aloit-teen allekirjoittajia ja kiinnitin huomiota siihen, että keskusta ja siniset puuttuivat listalta. Tämän vuoksi totean samanhenkisesti, mitä edustaja Satonenkin jo totesi, että tavalla tai toisella meidän pitäisi löytää ratkaisu tämän asian hoitamiseksi — jos se ei ole teknisesti tä-män aloitteen kautta, niin sitten olisi hyvä löytää jokin muu tapa — ja tarkastella asiaa pra-gmaattisesti, koska tässä on hyvin vaikea nähdä puoluepoliittista kysymystä sinänsä.

Kysymys on siitä, miten me varmistamme, että parhaaksi koetut käytännöt saadaan jat-kumaan, ja kun yleinen vastaus on se, mihin työministeri Lindströmin on vedonnut, että kokeilujen hyvät käytännöt viedään ikään kuin osaksi arkea, osaksi sitä rutiinia, jota teh-dään, niin kun meillä on tulossa, tai jos meillä on tulossa, maakuntauudistus, niin siinä ti-

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

lanteessa ne rutiinit menevät kyllä siinä määrin uusiksi, että minä en haluaisi sellaista tilannetta, jossa sitten odotetaan, että mahdollisesti ilman lisärahoitusta kokeilujen käytännöt viedään vain sellaisenaan uuteen toimintamalliin.

Kuten edustaja Satonenkin totesi, on tärkeää motivoida kuntia harjoittamaan työllisyydenhoitoa jatkossakin. Tällä hetkellä kunnilla on ollut erilaisia motivaatioita, kuten esimerkiksi niin sanotut sakkomaksut, jotka ovat langenneet pitkälti kuntien maksettavaksi, mutta malli muuttuu hieman maakuntaudistuksen myötä. On hyvä muistaa, että näiden kokeilujen saamisesta kilpailtiin kovasti ja kunnat näkivät kovasti vaivaa pyrkiäkseen löytämään uusia mahdollisuuksia, ja siellä, erityisesti vaikkapa nyt tässä Pirkanmaan kokeilussa, on kyllä rikottu sellaisia ikiaikaisia raja-aitoja, joihin aikaisemmin ei ole ehkä kajottu, ja siksikin olisi nyt äärimmäisen tärkeää löytää keino saada näille kokeiluille jatkoa.

19.08 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Vaikka täällä nyt on tällä hetkellä vain Pirkanmaan edustajia paikalla ja olemme yhtenäisen tuen edustaja Satosen aloitteelle täällä kertonut, niin minulla on yksi iloinen asia, minkä unohdin sanoa tuossa ensimmäisessä puheenvuorossani. Nimittäin toimin valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaoston puheenjohtajana, ja meillä oli erittäin hieno vierailu kesällä nimenomaan Tampereelle. Näimme siellä paljon, koimme kulttuuria ja koulutuksesta kuulumme tärkeitä terveisiä. Yksi terveinen tuli meidän pormestariltamme Lauri Lylyltä, joka jaostolle myös tätä asiaa avasi ja kertoi näistä eduista, mitä Pirkanmaalla tässä kokeilussa on ollut. Siellä me sitten yli puoluerajojen otimme kantaa sivistys- ja tiedejaostona sen puolesta, että tätä kokeilua voitaisiin jatkaa, eli se oli minusta merkittävää. Siellä oli viisaita, hyviä edustajia myös hallituspuolueista, oli keskustankin edustus paikalla ja myös viisaita edustajia kokoomuksesta. Se oli erittäin tärkeää, koska se kuitenkin toi esiin yhteistä huolta siitä, että hyvät, toimivat mallit tulisi turvata, säilyttää, eikä ajaa alas.

Eli näillä sanoilla ja näillä terveisillä vielä kerran kiitokset edustaja Satoselle, ja itse myös toivon, että asia voisi pian saada myönteisen ratkaisun tämän aloitteen myötä. Nimittäin kyllä siellä maakunnissa ollaan nyt ihmeissään, että mitä tapahtuu. Vuodenvaihte tulee aika pian, ja nyt pitäisi sitten nopeasti saada vähän käsitystä, että mitä tulevaisuus edessä pitää.

19.10 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Vielä ihan lyhyesti lähinnä edustaja Parviaisen puheenvuoron johdosta: Näin sen itsekin näen, että tässä tapauksessa olennaista ei ole se, mikä on se tapa, millä tavalla nämä käytännöt pääsevät jatkumaan. Mutta silloin jos ei löydetä mitään tapaa, silloin on kyllä se riski, että juuri silloin kun niitä työpaikkoja olisi parhaiten tarjolla, kun me olemme keskellä noususuhdannetta ja tämän tuetun palvelun kautta niitä työpaikkoja löytyisi, meillä voi tulla osaan palveluista sellainen katkos, että sillä voi olla vaikutusta jo työllisyyden tasoon. Sen takia on tosi tärkeää, että yhteisesti tässä löydettäisiin ratkaisuja. Nyt sitten pallo aika pitkälle on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalla tämän aloitteen jälkeen. — Kiitos kaikille tuesta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 103/2018 vp

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 19.10.2018 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.11.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen